

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового контролю та аудиту

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ ТА
ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

освітньо-професійної підготовки бакалавра
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

З ДИСЦИПЛІНИ
«КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ»

м. Тернопіль – ЗУНУ

2022

Методичні рекомендації для проведення практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи студентів освітньо-професійної підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» з дисципліни «Контроль та аудит» / Лучко М.Р., Шестерняк М.М. – Тернопіль: ЗУНУ, 2022. – 58 с.

Укладачі:

Лучко Михайло Романович - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансового контролю та аудиту Західноукраїнського національного університету

Шестерняк Марія Михайлівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансового контролю та аудиту Західноукраїнського національного університету

Відповідальний за випуск: **Лучко Михайло Романович**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансового контролю та аудиту Західноукраїнського національного університету

Рецензенти:

Пушкар М.С. – доктор економічних наук, професор кафедри фінансового контролю та аудиту Західноукраїнського національного університету

Іванечко Ю.М. - кандидат економічних наук, бухгалтер-експерт ТОВ «Тер Аудит»

*Рекомендовано на засіданні кафедри фінансового контролю та аудиту
(Протокол № 6 від 30 грудня 2021 року)*

© Лучко М.Р., Шестерняк М.М., 2022

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ I. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ».....	5
1.1. Опис дисципліни «Контроль та аудит».....	5
1.2. Мета і завдання дисципліни «Контроль та аудит».....	6
1.3. Програма навчальної дисципліни «Контроль та аудит».....	8
1.4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Контроль та аудит»...	11
Розділ II. ПРАКТИЧНИЙ БЛОК ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ».....	13
2.1. Тематика практичних занять.....	13
2.2. Практичні та ситуаційні завдання.....	19
2.3. Тестові завдання для модульних робіт з дисципліни «Контроль та аудит».....	22
2.4. Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Контроль та аудит».....	38
2.5. Перелік питань для складання іспиту з дисципліни «Контроль та аудит».....	39
Глосарій термінів з дисципліни «Контроль та аудит».....	41
Рекомендовані джерела інформації.....	55

Вступ

Сучасні тенденції розвитку вітчизняної економіки та інтеграція України у європейське співтовариство вимагають нових підходів до організації та проведення державного фінансового контролю та аудиту і визначення основних пріоритетів покращення їх результативності. Розкриття методичних, теоретичних та практичних питань контролю та аудиту, вміння відстежити вплив негативних тенденцій на фінансово-господарську діяльність підприємств, запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства є надзвичайно актуальним та має важливе значення для підготовки майбутніх економістів.

Дисципліна «Контроль та аудит» передбачає вивчення методичних, теоретичних та практичних питань контролю та аудиту, організації та методики здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту, законодавства України щодо правової основи контролю та нормативно-правового забезпечення аудиторської діяльності, фундаментальних принципів професійної етики аудиторів, огляду фінансової інформації та виконання інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг, оцінки системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, планування аудиту, умов домовленостей про здійснення аудиту, процедур збору аудиторських доказів, способів перевірки робочих документів, вимог до формування аудиторського звіту.

Метою вивчення дисципліни «Контроль та аудит» є засвоєння студентами суті контролю та аудиту, опанування теоретичними знаннями та практичними навичками організації та методики проведення контролю, отримання навиків застосування на практиці сучасних форм і методів контролю, опанування організаційними і методологічними основами проведення аудиторської перевірки, створення аудиторської фірми, організації її діяльності та методики проведення аудиторських перевірок та супутніх послуг.

Розділ І.
СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ»

1.1. Опис дисципліни «Контроль та аудит»

Дисципліна «Контроль та аудит»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 5	Галузь знань : 07 - «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни – Нормативна дисципліна професійної і практичної підготовки Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 071- «Облік і оподаткування»	Рік підготовки : <i>Денна –IV</i> <i>Заочна – IV</i> Семестр : <i>Денна –VII</i> <i>Заочна – VII, VIII</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Лекції : <i>Денна – 52 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна –39 год.</i> <i>Заочна –2 год.</i>
Загальна кількість годин – 150 год. (ДФН); 150 год. (ЗФН)		Самостійна робота: <i>Денна – 54 год. (в тому числі тренінг – 4 год.)</i> <i>Заочна – 144 год.</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 5 год.</i>
Тижневих годин – 12 год., з них аудиторних – 7 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

1.2. Мета і завдання дисципліни «Контроль та аудит»

Мета вивчення дисципліни

Мета викладення дисципліни – вивчення суті контролю та аудиту, опанування теоретичними знаннями та практичними навичками організації та методики проведення контролю, отримання навиків застосування на практиці сучасних форм і методів контролю, опанування організаційними і методологічними основами проведення аудиторської перевірки, створення аудиторської фірми, організації її діяльності та методики проведення аудиторських перевірок та супутніх послуг.

Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння методичних, теоретичних та практичних питань контролю та аудиту;
- уміти формулювати мету та завдання, знати об'єкти і суб'єкти контрольного процесу;
- набути навичок практичного використання спеціальних методик та технік проведення контролю;
- вивчити методологічні та методичні питання аудиторського дослідження фінансово-господарської діяльності господарюючих суб'єктів;
- знати принципи організації аудиторських перевірок;
- набути навичок практичного використання методів збору аудиторських доказів;
- визначати об'єкти перевірки; складати план і програму перевірки; відображати результати контролю та кваліфіковано складати аудиторські звіти (висновки) відповідно до Міжнародних стандартів аудиту.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

1. Сформувати базові знання з теоретичних засад контролю та аудиту як функції управління.
2. Оволодіти знаннями законодавства України стосовно контролю у сфері господарської діяльності, навчитися мислити логічно, критично і науково аналізувати значимі проблеми нормативно-правового забезпечення системи органів державного фінансового контролю.
3. Застосовувати основні способи перевірки документів у практичній роботі контролюючого суб'єкта.
4. Здатність здійснювати аудиторські процедури, формувати аудиторські докази та здійснювати документальне оформлення процесу аудиту.
5. Уміти узагальнювати результати аудиту суб'єктів господарювання готувати проекти аудиторських висновків (звітів незалежного аудитора).
6. Оволодіти знаннями з теоретичних та методичних основ внутрішньогосподарського контролю та аудиту.

Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Контроль та аудит» доцільне після оволодіння студентами знаннями з таких дисциплін як «Теорія бухгалтерського обліку», «Фінансовий облік», «Управлінський облік», «Економічний аналіз», цілеспрямованої роботи над вивченням законодавчих і нормативних актів, спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

Результати навчання

1. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати основні положення теорії та методології здійснення контролю та аудиту.
2. Вміти спланувати та організувати здійснення контрольного та аудиторського процесів, сформулювати мету, поставити завдання, вибрати об'єкти та суб'єкти контролю та аудиту.
3. Оволодіти знаннями законодавства України стосовно контрольного та аудиторського процесів і набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності.
4. Засвоїти способи дослідження фактів господарської діяльності, класифікацію, основні принципи, методику, організацію, документування та відображення результатів контролю та аудиту.
5. Застосовувати набуті знання, спеціальну методику та техніку для проведення контролю та аудиту господарських процесів.
6. Знати способи перевірки документів, виявити та визначити розмір матеріальної шкоди, вміти узагальнити та оформити матеріали проведеного контролю та аудиту використовуючи при цьому сучасні форми контролю та аудиторської перевірки.

1.3. Програма навчальної дисципліни «Контроль та аудит»

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ

Тема 1. Сутність контролю та аудиту як функції управління

Правова основа контролю у сфері господарської діяльності. Організаційні форми контролю та їх класифікація. Передумови виникнення та суть контролю. Основні етапи розвитку економічного контролю та формування системи контролю в Україні в умовах ринкових відносин. Сутність аудиту і його місце в системі контролю. Основні етапи становлення і розвитку аудиту як науки та практичної діяльності.

Тема 2. Методологія і методи контролю

Метод та методичні прийоми контролю. Класифікація документів за якісними характеристиками. Техніка і способи перевірки документів. Вибірковий контроль господарських операцій. Техніка вилучення документів в контрольному процесі. Методичні прийоми документального контролю. Методичні прийоми фактичного контролю.

Тема 3. Організаційні форми державного контролю, моделювання системи контролю

Сутність, завдання та функції державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки. Складові елементи системи державного фінансового контролю. Класифікація державного фінансового контролю: види, форми та методи. Органи державного фінансового контролю в Україні та їх класифікація. Становлення та розвиток Державної фіскальної служби в Україні. Загальні принципи організації діяльності ДФСУ: завдання, функції, права та обов'язки її працівників. Зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів. Формування моделей державного фінансового контролю у країнах ЄС. Міжнародна практика державного фінансового контролю.

Тема 4. Організація та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту із застосуванням комп'ютерних технологій

Внутрішній контроль та його необхідність в умовах ринкових відносин. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту. Особливості організації та методики здійснення внутрішньогосподарського контролю в умовах функціонування комп'ютерної системи підприємства. Технічне, програмне, математичне та інші види забезпечення необхідні для проведення внутрішньогосподарського контролю та аудиту. Особливості технології та послідовність процедур комп'ютерної обробки інформації. Сучасні інформаційні технології в аудиті.

Тема 5. Регулювання аудиторської діяльності та її нормативно-правове забезпечення

Правові основи регулювання аудиторської діяльності. Зміст Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»: його критична оцінка та напрямки вдосконалення. Структура і функції органів, які регулюють аудиторську діяльність в Україні. Особливості регулювання аудиторської діяльності в зарубіжних країнах.

Організаційно-правові форми підприємницької діяльності в аудиті. Сертифікація аудиторів в Україні. Звітність суб'єктів аудиторської діяльності.

Стандартизація аудиторської діяльності: зміст та класифікація міжнародних стандартів аудиту; суть загальних стандартів аудиту; характеристика робочих стандартів аудиту; склад та зміст стандартів звітності аудиту. Міжнародні і регіональні організації та їх участь у створенні і впровадженні міжнародних стандартів аудиту. Порядок розробки міжнародних стандартів аудиту. Внутрішньфірмові стандарти аудиту.

Тема 6. Фундаментальні принципи професійної етики аудиторів

Основні принципи аудиторської діяльності. Права, обов'язки і відповідальність аудиторів та господарюючих суб'єктів при проведенні аудиту. Правила професійної етики аудиторів та бухгалтерів: фундаментальні принципи Кодексу етики професійних бухгалтерів; етичні норми, які застосовуються до професійних бухгалтерів – практиків (аудиторів); норми етики професійних бухгалтерів в бізнесі (штатних професійних бухгалтерів).

Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ

Тема 7. Організація виконання завдань з аудиту, огляду історичної фінансової звітності, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг

Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО). Завдання з огляду історичної фінансової звітності. Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання.

Тема 8. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті

Аудиторський ризик і його елементи. Власний (властивий) аудиторський ризик неефективності системи контролю. Ризик невиявлення помилок. Методика визначення величини аудиторського ризику. Поняття та критерії оцінки суттєвості. Взаємозв'язок між суттєвістю і аудиторським ризиком.

Тема 9. Оцінка системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту

Сутність і структура системи внутрішнього контролю. Тестування політики, процедур та результатів внутрішнього контролю. Методика оцінки системи внутрішнього контролю. Оцінка ризику неефективності системи внутрішнього контролю. Повідомлення інформації управлінському персоналу бізнес-клієнта про недоліки внутрішнього контролю. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту.

Функції та завдання внутрішнього аудиту. Об'єкти і суб'єкти внутрішнього аудиту. Стандарти внутрішнього аудиту.

Тема 10. Планування аудиту

Планування роботи аудиторської фірми. Принципи та етапи планування аудиту. Розробка стратегії аудиту. Підготовка плану аудиторської перевірки фінансової звітності бізнес-клієнта. Особливості планування аудиту в умовах комп'ютерної обробки даних.

Тема 11. Умови домовленостей про здійснення аудиту

Порядок домовленості про проведення аудиту за МСА 210 «Узгодження умов завдань з аудиту». Порядок документообігу для досягнення угоди на проведення аудиту. Документальне оформлення двосторонньої згоди за умовами аудиту (лист-запит, лист-зобов'язання, договір). Зміст договору на проведення аудиту. Вартість аудиторських послуг.

Тема 12. Аудиторські докази

Поняття аудиторських доказів та їх види. Вимоги до аудиторських доказів. Джерела отримання аудиторських доказів. Процедури отримання аудиторських доказів.

Тема 13. Робочі документи аудитора

Суть, необхідність та характер аудиторської документації. Форма, зміст та обсяг аудиторської документації. Вимоги та рекомендації до складання аудиторської документації. Формування та зберігання остаточного аудиторського файлу.

Тема 14. Аудиторський звіт та інші підсумкові документи аудитора

Узагальнення та оцінка аудитором результатів аудиторської перевірки. Зміст і структура аудиторського висновку (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора). Види аудиторських висновків (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора). Оцінка подій, які відбуваються після складання фінансової звітності підприємства та аудиторського висновку (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора). Письмова інформація аудитора керівництву підприємства за результатами аудиторської перевірки.

**1.4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Контроль та аудит»
(денна форма навчання)**

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади контролю та аудиту					
Тема 1. Сутність контролю та аудиту як функції управління	4	2		–	
Тема 2. Методологія і методика контролю	4	2		-	Тестування 15 хв.
Тема 3. Організаційні форми державного контролю, моделювання системи контролю	6	6		–	
Тема 4. Організація та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту із застосуванням комп'ютерних технологій	4	3			Тестування 15 хв.
Тема 5. Регулювання аудиторської діяльності та її нормативно-правове забезпечення	4	4		–	
Тема 6. Фундаментальні принципи професійної етики аудиторів	4	4			Модульна робота №1
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти контролю та аудиту					
Тема 7. Організація виконання завдань з аудиту, огляду історичної фінансової звітності, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг	4	2			
Тема 8. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті	4	4			Тестування 15 хв.
Тема 9. Оцінка системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту	4	2			
Тема 10. Планування аудиту	4	2			Тестування 15 хв.
Тема 11. Умови домовленостей про здійснення аудиту	2	2			
Тема 12. Аудиторські докази	4	2			
Тема 13. Робочі документи аудитора	2	2			
Тема 14. Аудиторський звіт та інші підсумкові документи аудитора	2	2			Ректорська контрольна робота
Тренінг					4
Захист КПЗ					
Екзамен					
Разом	52	39	54	5	

(заочна форма навчання)

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади контролю та аудиту			
Тема 1. Сутність контролю та аудиту як функції управління	0,75	0,25	12
Тема 2. Методологія і методика контролю	0,25	0,25	10
Тема 3. Організаційні форми державного контролю, моделювання системи контролю	0,25	-	10
Тема 4. Організація та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту із застосуванням комп'ютерних технологій	0,25	-	10
Тема 5. Регулювання аудиторської діяльності та її нормативно-правове забезпечення	0,25	-	10
Тема 6. Фундаментальні принципи професійної етики аудиторів	0,25	-	10
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти контролю та аудиту			
Тема 7. Організація виконання завдань з аудиту, огляду історичної фінансової звітності, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг	0,25	0,25	10
Тема 8. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті	0,25	-	10
Тема 9. Оцінка системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту	0,25	-	10
Тема 10. Планування аудиту	0,25	-	10
Тема 11. Умови домовленостей про здійснення аудиту	0,25	-	10
Тема 12. Аудиторські докази	0,25	-	10
Тема 13. Робочі документи аудитора	0,25	0,25	12
Тема 14. Аудиторський звіт та інші підсумкові документи аудитора	0,25	-	10
Екзамен			
Разом	4	2	144

Розділ II.
**ПРАКТИЧНИЙ БЛОК ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КОНТРОЛЬ
ТА АУДИТ»**

2.1. Тематика практичних занять

(денна форма навчання)

Практичне заняття № 1

Тема: Сутність контролю та аудиту як функції управління

Мета: Вивчити теоретичні основи контролю та аудиту.

Питання для обговорення:

1. Правова основа контролю у сфері господарської діяльності.
2. Організаційні форми контролю та їх класифікація.
3. Передумови виникнення та суть контролю.
4. Основні етапи розвитку економічного контролю та формування системи контролю в Україні в умовах ринкових відносин.
5. Сутність аудиту і його місце в системі контролю.
6. Основні етапи становлення і розвитку аудиту як науки та практичної діяльності.

Практичне заняття № 2

Тема: Методологія і методика контролю

Мета: Вивчити методи та методичні прийоми контролю. Вміти застосовувати методичні прийоми документального та фактичного контролю.

Питання для обговорення:

1. Метод та методичні прийоми контролю.
2. Класифікація документів за якісними характеристиками.
3. Техніка і способи перевірки документів.
4. Вибірковий контроль господарських операцій.
5. Техніка вилучення документів в контрольному процесі.
6. Методичні прийоми документального контролю.
7. Методичні прийоми фактичного контролю.

Практичне заняття № 3-5

Тема: Організаційні форми державного контролю, моделювання системи контролю

Мета: Вивчити сутність, завдання, функції державного фінансового контролю в Україні та його складові елементи, а також зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів.

Питання для обговорення:

1. Сутність, завдання та функції державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки.
2. Складові елементи системи державного фінансового контролю.
3. Класифікація державного фінансового контролю: види, форми та методи.
4. Органи державного фінансового контролю в Україні та їх класифікація.

5. Становлення та розвиток Державної фіскальної служби в Україні.
6. Загальні принципи організації діяльності ДФСУ: завдання, функції, права та обов'язки її працівників.
7. Зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів:
  - а) формування моделей державного фінансового контролю у країнах ЄС;
  - б) міжнародна практика державного фінансового контролю.

Практичне заняття № 6-7

Тема: Організація та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю та аудиту із застосуванням комп'ютерних технологій

Мета: Вивчити сутність внутрішнього контролю та аудиту і оволодіти методикою застосування сучасних інформаційних технологій для проведення внутрішньогосподарського контролю та аудиту.

Питання для обговорення:

1. Внутрішній контроль та його необхідність в умовах ринкових відносин.
2. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту.
3. Особливості організації та методики здійснення внутрішньогосподарського контролю в умовах функціонування комп'ютерної системи підприємства.
4. Технічне, програмне, математичне та інші види забезпечення необхідні для проведення внутрішньогосподарського контролю та аудиту.
5. Особливості технології та послідовність процедур комп'ютерної обробки інформації.
6. Сучасні інформаційні технології в аудиті.

Практичне заняття № 7-8

Тема: Регулювання аудиторської діяльності та її нормативно-правове забезпечення

Мета: Вивчити правові основи регулювання аудиторської діяльності в Україні та в зарубіжних країнах.

Питання для обговорення:

1. Правові основи регулювання аудиторської діяльності.
2. Зміст Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»: його критична оцінка та напрями вдосконалення.
3. Структура і функції органів, які регулюють аудиторську діяльність в Україні.
4. Особливості регулювання аудиторської діяльності в зарубіжних країнах.

Практичне заняття № 9-10

Тема: Фундаментальні принципи професійної етики аудиторів

Мета: Вивчити принципи аудиту та правила професійної етики аудиторів і бухгалтерів.

Питання для обговорення:

1. Основні принципи аудиторської діяльності.
2. Права, обов'язки і відповідальність аудиторів та господарюючих суб'єктів при проведенні аудиту.
3. Правила професійної етики аудиторів та бухгалтерів:
  - а) фундаментальні принципи кодексу етики професійних бухгалтерів;
  - б) етичні норми, які застосовуються до професійних бухгалтерів – практиків (аудиторів);
  - в) норми етики професійних бухгалтерів в бізнесі (штатних професійних бухгалтерів).

Практичне заняття № 11

Тема: Організація виконання завдань з аудиту, огляду історичної фінансової звітності, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг

Мета: Вивчити зміст міжнародних стандартів завдань з огляду (МСЗО): історичної фінансової звітності та проміжної фінансової інформації.

Питання для обговорення:

1. Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО).
2. Завдання з огляду історичної фінансової звітності.
3. Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання.

Практичне заняття № 12-13

Тема: Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті

Мета: Вивчити елементи та засвоїти методика визначення величини аудиторського ризику, а також поняття і критерії оцінки суттєвості та її зв'язок з аудиторським ризиком.

Питання для обговорення:

1. Аудиторський ризик і його елементи.
2. Власний (властивий) аудиторський ризик неефективності системи контролю.
3. Ризик невиявлення помилок.
4. Методика визначення величини аудиторського ризику.
5. Поняття та критерії оцінки суттєвості.
6. Взаємозв'язок між суттєвістю і аудиторським ризиком.

Практичне заняття № 14

Тема: Оцінка системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту

Мета: Оволодіти методикою оцінки системи внутрішнього контролю та методичними прийомами внутрішнього аудиту.

Питання для обговорення:

1. Сутність і структура системи внутрішнього контролю.
2. Тестування політики, процедур та результатів внутрішнього контролю.
3. Методика оцінки системи внутрішнього контролю.
4. Оцінка ризику неефективності системи внутрішнього контролю.

5. Повідомлення інформації управлінському персоналу бізнес-клієнта про недоліки внутрішнього контролю.
6. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту.
7. Функції та завдання внутрішнього аудиту.
8. Об'єкти і суб'єкти внутрішнього аудиту.
9. Стандарти внутрішнього аудиту.

Практичне заняття № 15

Тема: Планування аудиту

Мета: Засвоїти принципи, етапи розробки стратегії і плану аудиту.

Питання для обговорення:

1. Планування роботи аудиторської фірми.
2. Принципи та етапи планування аудиту.
3. Розробка стратегії аудиту.
4. Підготовка плану аудиторської перевірки фінансової звітності бізнес-клієнта.
5. Особливості планування аудиту в умовах комп'ютерної обробки даних.

Практичне заняття № 16

Тема: Умови домовленостей про здійснення аудиту

Мета: Вивчити порядок домовленості про проведення аудиту, документальне оформлення двосторонньої згоди на проведення аудиту та механізм регулювання взаємовідносин між аудиторською фірмою і клієнтом.

Питання для обговорення:

1. Порядок домовленості про проведення аудиту за МСА 210 «Узгодження умов завдань з аудиту».
2. Порядок документообігу для досягнення угоди на проведення аудиту.
3. Документальне оформлення двосторонньої згоди за умовами аудиту (лист-запит, лист-зобов'язання, договір).
4. Зміст договору на проведення аудиту.
5. Вартість аудиторських послуг.

Практичне заняття № 17

Тема: Аудиторські докази

Мета: Оволодіти процедурами отримання аудиторських доказів.

Питання для обговорення:

1. Поняття аудиторських доказів та їх види.
2. Вимоги до аудиторських доказів.
3. Джерела отримання аудиторських доказів.
4. Процедури отримання аудиторських доказів.

Практичне заняття № 18

Тема: Робочі документи аудитора

Мета: Засвоїти порядок документального оформлення аудиторського процесу.

Питання для обговорення:

1. Суть, необхідність та характер аудиторської документації.
2. Форма, зміст та обсяг аудиторської документації.
3. Вимоги та рекомендації до складання аудиторської документації.
4. Формування та зберігання остаточного аудиторського файлу.

Практичне заняття № 19

Тема: Аудиторський звіт та інші підсумкові документи аудитора

Мета: Оволодіти знаннями з питань формування аудиторського висновку

Питання для обговорення:

1. Узагальнення та оцінка аудитором результатів аудиторської перевірки.
2. Зміст і структура аудиторського висновку (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора).
3. Види аудиторських висновків (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора).
4. Оцінка подій, які відбуваються після складання фінансової звітності підприємства та аудиторського висновку (аудиторського звіту або звіту незалежного аудитора).
5. Письмова інформація аудитора керівництву підприємства за результатами аудиторської перевірки.

(заочна форма навчання)

Практичне заняття № 1

Тема: Теоретико-методологічні засади та практичні аспекти контролю та аудиту

Мета: Вивчити теоретичні основи контролю та аудиту. Вивчити методи та методичні прийоми контролю. Вміти застосовувати методичні прийоми документального та фактичного контролю. Вивчити зміст міжнародних стандартів завдань з огляду (МСЗО): історичної фінансової звітності та проміжної фінансової інформації.

Питання для обговорення:

1. Правова основа контролю у сфері господарської діяльності.
2. Організаційні форми контролю та їх класифікація.
3. Передумови виникнення та суть контролю.
4. Основні етапи розвитку економічного контролю та формування системи контролю в Україні в умовах ринкових відносин.
5. Сутність аудиту і його місце в системі контролю.
6. Основні етапи становлення і розвитку аудиту як науки та практичної діяльності.
7. Метод та методичні прийоми контролю.
8. Класифікація документів за якісними характеристиками.
9. Техніка і способи перевірки документів.
10. Вибірковий контроль господарських операцій.
11. Техніка вилучення документів в контрольному процесі.
12. Методичні прийоми документального та фактичного контролю.
13. Форма, зміст та обсяг аудиторської документації.
14. Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО).
15. Завдання з огляду історичної фінансової звітності.
16. Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання.

2.2. Практичні та ситуаційні завдання

Ситуаційне завдання 1.

Необхідно:

Розрахувати розмір матеріального збитку, що буде відшкодований кожним членом бригади.

Дані для виконання:

На торговельному підприємстві була проведена інвентаризація і виявлена нестача в сумі 55 000 грн. Бригада матеріально відповідальних осіб визнала, що нестача відбулася з їх вини. Дані для розрахунку подано в таблиці.

Прізвище, ініціали	Посада	Оклад, грн.	Кількість відпрацьованих днів
Савченко А. А.	зав. секції	530	180
Бондаренко К.Д.	ст. продавець	460	165
Лановий В.Б.	продавець	410	120
Юрченко П.М.	продавець	380	140
Васильєва Н.О.	продавець	380	75

Індекс інфляції на момент виявлення нестачі 1,06.

P.S. Дайте два рішення завдання (математичний та економічний варіант).

Ситуаційне завдання 2.

Необхідно:

Встановити суму нестачі, що підлягає відшкодуванню винною особою.

Дані для виконання:

Під час інвентаризації була виявлена нестача 100 кг яловичини мороженої, яка на складі зберігалася 12 діб. Ціна яловичини мороженої 18 грн. за 1 кг.

Норма природного збитку яловичини мороженої при 3-добовому терміні збереження встановлена в розмірі 0,08 %. За кожен наступний день збереження до 10 діб норма збільшується на 0,01 %, після 10-добового збереження за кожен день норма збільшується на 0,005 %.

Ситуаційне завдання 3.

Необхідно:

Розглянути ситуацію, виявити порушення і фальсифікації, сформулювати висновки.

Дані для виконання:

Контролер (ревізор) Бабій О.В., головний бухгалтер підприємства Корольова С.П. і касир Олійник В.П. провели інвентаризацію готівки в касі (у перший день проведення ревізії) відповідно до наказу № 32 керівника підприємства Сидоренка П.Д.

Касир Олійник В.П. представила розписку, що до початку проведення інвентаризації всі видаткові та прибуткові документи на грошові кошти здані в бухгалтерію, не оприбуткованих і невиданих грошових коштів в касі немає.

Перевіркою було встановлено:

- 1) Готівка у касі на день проведення інвентаризації – 2 322 грн. 50 коп.
- 2) Залишок готівки у касі за даними бухгалтерського обліку – 2 422 грн. 50 коп.
- 3) Матеріально-відповідальною особою вказані останні номери касових ордерів:

прибутковий касовий ордер № 78 на суму 645 грн., видатковий касовий ордер № 123 на суму 220 грн. В касі виявлена розписка експедитора Корнійчука П.В. та отримання в борг грошей на суму 300 грн.

4) Касова книга не завірена підписом головного бухгалтера, містить необумовлені виправлення.

Ситуаційне завдання 4.

Необхідно:

Розглянути ситуацію, виявити порушення, сформулювати висновки.

Дані для виконання:

В рахунку постачальника вартість матеріалів становить 100 тис. грн., ПДВ – 20 тис. грн., ТЗВ – 7 тис. грн. Фактична сума матеріалів, що надійшли на склад становить 90 тис. грн., а сума їх нестачі складає 10 тис. грн.

Операції відображено на рахунках бухгалтерського обліку наступним чином:

Дт 201 – 90 000 грн.

Дт 641 – 20 000 грн.

Дт 201/1 «Транспортно-заготівельні витрати на сировину та матеріали» –7 000 грн.

Дт 374 – 10 000 грн.

Кт – 127 000 грн.

Ситуаційне завдання 5.

Необхідно:

Розглянути ситуацію, виявити порушення, сформулювати висновки.

Дані для виконання:

Матеріали на підприємстві на собівартість окремих видів продукції розподіляють пропорційно нормативним витратам на фактичний випуск продукції.

ВІДОМІСТЬ РОЗПОДІЛУ МАТЕРІАЛІВ МІЖ ОКРЕМИМИ ВИРОБАМИ

Назва виробу	Кількість випущених виробів,	Норма витрат на один виріб,	Нормативні витрати	Коефіцієнти	Фактичні витрати матеріалів, кг
А.	7000	1,4	9800		10780
Б.	5000	1,2	6000		6600
В.	2000	1	2000		5760
Всього:			17800	1,1	23140

Ситуаційне завдання 6.

Необхідно:

Охарактеризувати та порівняти функції професійних організацій аудиторів України: Аудиторської палати України та Співки аудиторів України. Функції: методологічна, інформаційна, кадрова, дозвіл на зайняття аудиторською діяльністю, організаційна та контрольна.

Ситуаційне завдання 7.

Необхідно:

Розрахувати прийнятний аудиторський ризик, якщо аудитор визначив такі значення його компонентів: властивий ризик становить 70 %, ризик контролю – 45 %, ризик невиявлення -15 %.

Ситуаційне завдання 8.

Необхідно:

Розрахувати ризик невиявлення, якщо аудитор використовує такі дані: аудиторський ризик – 7 %, властивий ризик – 65 %, ризик контролю – 15 %.

Ситуаційне завдання 9.

Необхідно:

- визначити аудиторський ризик;
- встановити, яким має бути ризик невиявлення, щоб значення аудиторського ризику становило 4 %.

Дані для виконання:

Під час планування аудиторської перевірки підприємству необхідно розрахувати аудиторські ризики. Після розроблення програми аудиту, тестів контролю аудиторських процедур аудитор встановив, що властивий ризик дуже високий – 80 %, ризик контролю – 50 %, а ризик невиявлення для критичних сфер обліку – 20 %.

Ситуаційне завдання 10.

Необхідно:

Визначити фактори ризику та шляхи їх можливого подолання.

Дані для виконання:

Підприємство «Електролюкс» вперше обрало вас аудитором. Від послуг попереднього аудитора підприємство відмовилось через несвоєчасне надання висновку. Підприємство має два незалежні підрозділи. Перший підрозділ і головний офіс знаходяться в одному місці. Перший підрозділ здійснює виробництво радіодеталей для заводів та фабрик. Усі роботи виконуються за замовленням споживачів. Другий підрозділ розташований за 320 км від першого і виготовляє електричні лампочки. Кожний підрозділ має свого бухгалтера. Звіт про фінансовий стан і Звіт про сукупний дохід підрозділи подають окремо, а в головному офісі складається консолідована звітність. Дохідність першого підрозділу останнім часом зросла, тоді як рентабельність другого - знизилась. У зв'язку з цим, рада директорів має намір або продати другий підрозділ, або припинити його діяльність. Менеджери першого підрозділу - професіонали, які мають гарну репутацію. Директори сподіваються підняти курс акцій підприємства, оголосивши результати діяльності підрозділу раніше за конкурентів. А для цього необхідно отримати аудиторський висновок про фінансову звітність. Крім того, керівництво вже повідомило журналістам, що очікуваний прибуток першого підрозділу за поточний рік перевищить минулорічний майже на 25 %.

2.3. Тестові завдання для модульних робіт з дисципліни «Контроль та аудит»

1. Незалежний контроль здійснюється:

- a. бухгалтером-експертом;
- b. аудитором;
- c. головним бухгалтером підприємства;
- d. посадовою особою Рахункової Палати України.

2. Спосіб контролю, який полягає у встановленні достовірності фактів здійснення тих чи інших господарських операцій – це:

- a. перевірка (обстеження);
- b. ревізія;
- c. слідство;
- d. службове розслідування.

3. Ревізія є методом:

- a. інвентаризації;
- b. господарського контролю;
- c. бухгалтерського обліку;
- d. економічного аналізу.

4. Орган державного фінансового контролю у своїй діяльності керується:

- a. Конституцією України;
- b. Бюджетним кодексом України;
- c. Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»;
- d. всі відповіді правильні.

5. За організаційними формами контроль в Україні поділяють на:

- a. державний контроль, муніципальний;
- b. незалежний, контроль власника;
- c. державний контроль, незалежний;
- d. всі відповіді правильні.

6. Державний контроль – це:

- a. одна з форм здійснення державної влади, що забезпечує дотримання законів і інших правових актів, що видаються органами держави;
- b. системна сукупність процесів за допомогою яких забезпечується спостереження за керованим об'єктом з метою виявлення відхилень від встановлених параметрів і вжиття заходів з усунення та ліквідації негативних явищ;
- c. застосування маніпулятивних методів при спробі змінити мислення чи поведінку індивіда всупереч його волі;
- d. процес, який здійснює орган управління організації.

7. Муніципальний фінансовий контроль – це:

- a. процес, який здійснює орган управління організації;
- b. контроль, що здійснюється органами Місцевого самоврядування під час реалізації бюджетного процесу, муніципальних програм розвитку відповідної території;
- c. контроль на договірних платних засадах перевіряє достовірність звітних даних, балансів і водночас надає консультаційні послуги з питань обліку, фінансів, економіки;

d. вивчення однієї або кількох сторін діяльності підконтрольного об'єкта.

8. *Тематична перевірка - це:*

a. форма контролю дотримання працівниками підприємств, організацій службових обов'язків, а також нормативно-правових актів, які регулюють виробничі відносини;

b. форма контролю, що є незалежною експертизою фінансового стану суб'єкта господарювання, підтвердження записів у бухгалтерських документах, правильності складання звітних форм;

c. вивчення однієї або кількох сторін діяльності підконтрольного об'єкта;

d. процес, який здійснює орган управління організації.

9. *Державний фінансовий контроль – це:*

a. система дій державних органів, обов'язками яких є виявляти порушення управління державними фінансовими ресурсами;

b. функція системи управління суспільними процесами;

c. одна з форм здійснення державної влади, що забезпечує дотримання законів інших правових актів, що видаються органами держави;

d. вивчення однієї або кількох сторін діяльності підконтрольного об'єкта.

10. *Слово «контроль» походить від:*

a. англійського слова «control» – і в перекладі означає «контроль»;

b. німецького слова «controlling» – і в перекладі означає «контролювати»;

c. французького слова «controle» – і в перекладі означає «список»;

d. латинського слова «controle» – і в перекладі означає «писати».

11. *Об'єктами господарського контролю є:*

a. юридичні й фізичні особи, діяльність яких пов'язана з використанням суспільної власності;

b. органи чи особа, наділені правом здійснювати функції і процедури контролю;

c. виробнича й фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання;

d. тільки юридичні особи, наділені правом здійснювати функції і процедури контролю.

12. *Економічний контроль – це:*

a. система методів і стратегій, із допомогою яких суспільство спрямовує поведінку індивідів;

b. процес, який здійснює орган управління організації;

c. система конкретних заходів, спрямованих на раціональне господарювання підприємств з різними формами власності в умовах ринкових відносин;

d. форма державного господарського контролю.

13. *Метою аудиту – є:*

a. висловлення незалежної думки аудитора про достовірність фінансової звітності в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, стандартів бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно з вимогами користувачів;

b. визначення якості виконуваної підлеглими роботи з метою забезпечення виконання планів і завдань, спрямованих на досягнення цілей організації;

- c. запобігання виникненню порушень та недоліків в діяльності підприємства;
- d. забезпечення виконання планів і завдань, спрямованих на досягнення цілей підприємства.

14. Батьківщиною виникнення аудиту вважається:

- a. США;
- b. Франція;
- c. Німеччина;
- d. Великобританія.

15. Основна відмінність ревізії від аудиту полягає у тому, що:

- a. аудит проводиться після завершення господарських операцій, а ревізія – на будь-якому етапі господарської діяльності підприємства;
- b. аудит може проводитись на вимогу органів дізнання і попереднього слідства, а в ревізії цього не передбачено;
- c. ревізія – це форма державного господарського контролю, а аудит – незалежна форма господарського контролю;
- d. ревізія проводиться після завершення господарських операцій, а аудит – на будь-якому етапі господарської діяльності підприємства.

16. Аудиторський контроль – це:

- a. форма зовнішнього фінансового контролю, що здійснюється поряд із державним, місцевим, відомчим фінансовим контролем та контролем власника;
- b. одна з важливих функцій державного управління;
- c. спосіб саморегуляції соціальної системи, який забезпечує впорядкованість взаємодій між людьми завдяки нормативному регулюванню;
- d. система методів і стратегій, із допомогою яких суспільство спрямовує поведінку індивідів.

17. В Україні в сучасний період регулювання аудиторської діяльності здійснюється на підставі:

- a. Конституції України;
- b. Господарського кодексу України;
- c. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- d. Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

18. Третім основним етапом розвитку контролю є:

- a. первісна суспільно-економічна формація: здійснювався тільки кількісний контроль простих господарських процесів, оскільки товарно-грошові відносини були відсутні;
- b. соціалістична суспільно-економічна формація: відбулася централізація контролю, посилювався державний контроль, почалася розробка методики контролю;
- c. феодальна суспільно-економічна формація: відбулося удосконалення контролю – почалася підготовка відповідних спеціалістів, здійснювалася видавнича діяльність перших книг з контролю, відбувся поділ контролю на зовнішній і внутрішній;
- d. рабовласницька суспільно-економічна формація: контроль захищав інтереси рабовласників та сприяв посиленню експлуатації рабів.

19. Службове розслідування – це:

a. форма контролю дотримання працівниками підприємств, організацій службових обов'язків, а також нормативно-правових актів, які регулюють виробничі відносини;

b. активний вплив контролюючих органів на підконтрольні об'єкти шляхом прийняття ефективних рішень з метою усунення виявлених недоліків та їх попередження в майбутньому;

c. вивчення однієї або кількох сторін діяльності підконтрольного об'єкта;

d. процесуальні дії, у ході яких установлюється провина відповідальних посадових, службових осіб у здійсненні тих чи інших порушень, пов'язаних з присвоєнням матеріальних цінностей, безгосподарністю, службовими злочинами.

20. Реєстр аудиторських фірм і аудиторів веде:

a. Аудиторська палата України;

b. Спілка аудиторів України;

c. Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України;

d. Навчальний центр обліку та аудиту.

21. Метод контролю це:

a. прийом у практичному здійсненні чого-небудь, досягненні мети;

b. система інтелектуальних здібностей і практичного втілення їх у певні дії з метою отримання знань про властивості, відношення, міру, рух, зв'язки окремих речей, явищ і процесів;

c. послідовні взаємопов'язані дії.

22. Власні методичні прийоми контролю можна об'єднати в такі групи:

a. прийоми документального контролю; прийоми фактичного контролю;

b. прийоми фактичного контролю; розрахунково-аналітичні прийоми;

c. прийоми документального контролю; прийоми фактичного контролю; розрахунково-аналітичні прийоми; способи узагальнення і реалізації результатів контролю.

23. Ревізійний огляд документів здійснюють за допомогою:

a. контрольно-ревізійних процедур;

b. системного аналізу;

c. вимірювання.

24. «За призначенням» розрізняють документи:

a. розпорядчі, виконавчі (виправдувальні), бухгалтерського оформлення і комбіновані;

b. зовнішні і внутрішні;

c. разові і накопичувальні.

25. Класифікація документів з економічної точки зору залежить:

a. від якісних характеристик, які дозволяють використовувати їх при виявленні необґрунтованих відхилень від документообігу;

b. від їх ролі і значущості в обліковому процесі;

c. від їх змісту.

26. «За способом виконання» розрізняють документи, що складаються:

a. ручні та механізовані;

- b. однорядкові та багаторядкові;
- с. первинні і зведені.

27. *Головною відмінністю кваліфікованого електронного підпису від удосконаленого електронного підпису є:*

- a. зберігання на захищеному носії (точені або хмарі);
- b. підвищений захист;
- с. час виготовлення.

28. *Хронологічна перевірка – це:*

- a. перевірка, яка полягає в тому, що ревізор за певною схемою відбирає частину документів для їх вивчення;
- b. перевірка за економічно однорідними господарськими операціями у розрізі окремих ділянок;
- с. перевірка, яка передбачає розгляд документів за датами (днями, місяцями), за порядком розміщення документів у папках, при меморіальних ордерах, звітах, зведених накопичувальних відомостях.

29. *Систематизована перевірка – це:*

- a. перевірка, яка полягає в тому, що ревізор за певною схемою відбирає частину документів для їх вивчення;
- b. перевірка за економічно однорідними господарськими операціями у розрізі окремих ділянок;
- с. перевірка, яка передбачає розгляд документів за датами (днями, місяцями), за порядком розміщення документів у папках, при меморіальних ордерах, звітах, зведених накопичувальних відомостях.

30. *Вибіркова перевірка – це:*

- a. перевірка, яка полягає в тому, що ревізор за певною схемою відбирає частину документів для їх вивчення;
- b. перевірка за економічно однорідними господарськими операціями у розрізі окремих ділянок;
- с. перевірка, яка передбачає розгляд документів за датами (днями, місяцями), за порядком розміщення документів у папках, при меморіальних ордерах, звітах, зведених накопичувальних відомостях.

31. *Вибірка під час ревізії це:*

- a. процес вибору й аналізу частини всієї сукупності даних з метою одержання відповідної оцінки;
- b. дані, отримані на підставі проведених статистичних спостережень;
- с. набір окремих груп (підсукупностей) і елементів.

32. *Документи, що підлягають вилученню:*

- a. лише первинні документи та облікові реєстри;
- b. первинні документи, облікові реєстри, кошториси, декларації, інші довідкові матеріали та розрахунки;
- с. документи, що складають державну таємницю.

33. Спосіб, коли за основу беруться облікові реєстри, де кожний запис відображає факт господарської діяльності і перевіряють за виправдувальними документами, називають:

- a. від запису до документу;
- b. від документу до запису;
- c. від документу до документу.

34. Присутність посадових осіб (директора, головного бухгалтера) при вилученні документів є:

- a. обов'язковою;
- b. необов'язковою;
- c. всі відповіді правильні.

35. Суть нормативно-правової перевірки полягає:

a. у порівнянні господарської операції, відображеної в документі, з різними взаємозв'язаними показниками інших господарських операцій на предмет того, чи існувала об'єктивна можливість її виникнення;

b. в дослідженні достовірності документів шляхом зіставлення їх і записів у облікових реєстрах, що належать до одних і тих самих або різних, але взаємопов'язаних господарських операцій ревізованого підприємства та організацій, з якими воно має виробничі (господарські) відносини;

c. в тому, що за змістом господарської операції, відображеної в документі, встановлюється, чи не суперечить вона чинним законодавчим нормам, правилам, вимогам статутів та інших засновницьких документів.

36. Суть логічної перевірки документів полягає:

a. у порівнянні господарської операції, відображеної в документі, з різними взаємозв'язаними показниками інших господарських операцій на предмет того, чи існувала об'єктивна можливість її виникнення;

b. в дослідженні достовірності документів шляхом зіставлення їх і записів у облікових реєстрах, що належать до одних і тих самих або різних, але взаємопов'язаних господарських операцій ревізованого підприємства та організацій, з якими воно має виробничі (господарські) відносини;

c. в тому, що за змістом господарської операції, відображеної в документі, встановлюється, чи не суперечить вона чинним законодавчим нормам, правилам, вимогам статутів та інших засновницьких документів.

37. Суть зустрічної перевірки документів полягає:

а. у порівнянні господарської операції, відображеної в документі, з різними взаємозв'язаними показниками інших господарських операцій на предмет того, чи існувала об'єктивна можливість її виникнення;

б. в дослідженні достовірності документів шляхом зіставлення їх і записів у облікових реєстрах, що належать до одних і тих самих або різних, але взаємопов'язаних господарських операцій ревізованого підприємства та організацій, з якими воно має виробничі (господарські) відносини;

с. в тому, що за змістом господарської операції, відображеної в документі, встановлюється, чи не суперечить вона чинним законодавчим нормам, правилам, вимогам статутів та інших засновницьких документів.

38. Контрольні заміри - це:

а. прийом фактичного контролю якості сировини, матеріалів, готової продукції;

б. прийом фактичного контролю стану об'єктів та їх якісних характеристик;

с. прийом фактичного контролю, що застосовується при перевірці достовірності даних про обсяги виконаних робіт, наданих послуг.

39. Спостереження (обстеження) – це:

а. прийом фактичного контролю якості сировини, матеріалів, готової продукції;

б. прийом фактичного контролю стану об'єктів, їх якісних характеристик;

с. прийом фактичного контролю, що застосовуються при перевірці достовірності даних про обсяги виконаних робіт, наданих послуг.

40. Експертно-лабораторний аналіз – це:

а. прийом фактичного контролю якості сировини, матеріалів, готової продукції;

б. прийом фактичного контролю стану об'єктів, їх якісних характеристик;

с. прийом фактичного контролю, що застосовуються при перевірці достовірності даних про обсяги виконаних робіт, наданих послуг.

41. Державний фінансовий контроль – це:

а. єдність, яка забезпечується повнотою і несуперечливістю законодавчих й інших актів, націленістю діяльності всіх органів контролю на досягнення достовірних результатів ревізій і перевірок на контрольованих напрямках і ділянках, застосуванням при здійсненні контрольних заходів однакових форм і методів контролю;

б. реалізація дій і операцій органами державної влади, а також спеціально створеними ними органами, з використанням форм і методів його організації за дотриманням суб'єктами господарювання та органами влади норм права з метою забезпечення законності, доцільності розподілу, ефективності використання фінансових ресурсів держави;

с. операції порівняння (зіставлення) контролюючим суб'єктом даних діяльності підконтрольного об'єкта з певними стандартами (нормами, правилами), що здійснюються з метою знаходження та блокування відхилень від цих стандартів і пошуку резервів підвищення ефективності господарювання.

42. Державний фінансовий контроль покликаний забезпечити:

- a. процес державного регулювання економіки достовірною інформацією про використання господарюючими структурами фінансових ресурсів;
- b. спроможність суб'єктам контролю чинити контрольні дії;
- c. цільову спрямованість контрольних дій, тобто їх системність, оптимальність і збалансованість.

43. Державний фінансовий контроль охоплює:

- a. державний сектор економіки;
- b. суб'єкти господарювання всіх форм власності;
- c. державний сектор економіки та суб'єкти господарювання всіх форм власності.

44. До завдань державного контролю на макрорівні не відноситься:

- a. припинення діяльності, яка містить значні соціальні загрози;
- b. забезпечення платіжної дисципліни, єдиних стандартів ціноутворення та встановлення тарифів;
- c. недопущення діяльності, що монополізує ринки.

45. Мобілізує функція державного контролю полягає в наступному:

- a. передбачає усунення суб'єктом господарювання наслідків допущених фінансових порушень, умов, що їм сприяли, та розробку організаційно-правових заходів з розповсюдження прогресивних методів господарювання і недопущення фінансових порушень на інших об'єктах державного регулювання;

b. є засобом забезпечення законності дій посадових осіб і громадян; пов'язана з притягненням до юридичної відповідальності, а також застосуванням до посадових осіб і громадян, винних у недоліках та порушеннях, заходів державного або громадського впливу;

c. забезпечує розробку пропозицій щодо усунення виявлених порушень фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій, інших суб'єктів контролю.

46. Об'єкт контролю – це:

a. відносини між контролюючим суб'єктом і підконтрольним об'єктом з приводу дотримання ним стандартів у здійсненні конкретних фінансово-господарських операцій, на які спрямовуються контрольні дії;

b. це державна інституція, яка спрямовує контрольні дії на діяльність іншої особи чи інституції, що перебуває у контрольному середовищі;

c. особа чи інституція, на діяльність якої спрямовуються контрольні дії суб'єкта контролю, що перебувають в оточуючому господарському середовищі.

47. Здійснення заходів контролю всіма контролюючими органами на засадах плановірності в терміни, що регламентують контрольний процес – це:

- a. принцип регулярності;
- b. принцип ефективності;
- c. принцип системності.

48. Висвітлення в засобах масової інформації основних результатів діяльності контролюючих органів – це:

- a. принцип об'єктивності;

- b. принцип гласності;
- c. принцип законності.

49. Чесність, об'єктивність, конфіденційність, професійна поведінка та професійна компетентність – це :

- a. принципи організації державного фінансового контролю;
- b. принципи здійснення державного фінансового контролю;
- c. етичні принципи.

50. Перший блок системи показників ефективності державного фінансового контролю:

- a. показники, які свідчать про ефективність державних витрат;
- b. показники, що характеризують ефективність роботи органів державного фінансового контролю;
- c. показники, що характеризують якість виконання бюджету.

51. Внутрішній контроль не виокремлює такої групи, як:

- a. внутрішньосистемний контроль;
- b. внутрішньоопераційний контроль;
- c. внутрішньогосподарський контроль.

52. За джерелами інформації внутрішній контроль поділяється на:

- a. пошуковий та директивний;
- b. ревізію, службове розслідування та внутрішній аудит;
- c. фактичний, комбінований та документальний.

53. Міністерство фінансів відповідно до ст. 26 Бюджетного кодексу України та Положення про Міністерство фінансів України:

- a. забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю;
- b. визначає організаційно-методологічні засади та дає оцінку функціонуванню систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту;
- a. усі відповіді вірні.

54. Відповідно до якої статті Бюджетного кодексу України «розпорядники бюджетних коштів» в особі їх керівників організують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів ?

- a. статті 21;
- b. статті 26;
- c. статті 28.

55. Організаційна система, система документації і інформації, матеріальні засоби захисту, штат і система спостереження – це складові системи:

- a. внутрішнього контролю клієнта;
- b. зовнішнього контролю клієнта;
- c. державного контролю.

56. Який підхід до оцінки системи внутрішнього контролю передбачає, що за можливості визначити розмір аудиторського ризику можна визначити розмір ризику

невиявлення, що дасть можливість аудитору досить точно встановити характер, обсяги й тривалість виконання процедур перевірки на суттєвість ?

- a. системно-орієнтований підхід;
- b. традиційний підхід;
- c. імовірнісний підхід.

57. Внутрішній аудит може виконувати таке завдання, як:

- a. аналіз адекватності політики у сфері менеджменту;
- b. знаходження резервів для збільшення ресурсів підприємства;
- b. вираження думки про достовірність фінансової звітності.

58. Скільки існує стадій аудиторської перевірки ?

- a. три;
- b. чотири;
- c. п'ять.

59. Оцінка ризику, аналітичне моделювання, оцінка контрольних технологій прикладних програм та формування аудиторського висновку – це:

- a. стадії аудиторської перевірки;
- b. аудиторські процедури;
- c. види програмного забезпечення.

60. Програмне забезпечення для здійснення аудиторської діяльності поділяється на:

- a. стандартні офісні програми та аудиторське програмне забезпечення;
- b. спеціалізоване аудиторське та адаптоване програмне забезпечення;
- c. стандартні офісні програми, спеціалізоване аудиторське та адаптоване програмне забезпечення.

61. Аудитором може бути визнана фізична особа, яка:

- a. має вищу освіту;
- b. підтвердила високий рівень теоретичних знань та професійну компетентність шляхом успішного складення відповідних іспитів;
- c. пройшла практичну підготовку із провадження аудиторської діяльності;
- d. всі відповіді правильні.

62. Які можливі стягнення з аудитора ?

- a. попередження,зупинення права на надання послуг;
- b. попередження, зупинення права на надання послуг, офіційна заява про невідповідність аудиторського звіту вимогам Закону, накладення штрафу, виключення з Реєстру;
- c. попередження,накладення штрафу, виключення з Реєстру;
- d. немає правильної відповіді.

63. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» вступив в дію з ...:

- a. 01 жовтня 2018 року;
- b. 12 вересня 2019 року;
- c. 01 січня 2018 року;
- d. 22 квітня 1993 року.

64. Хто може бути керівником аудиторської фірми ?

- a. сертифікований аудитор;
- b. бухгалтер;
- c. будь-хто;
- d. керівник іншої юридичної особи.

65. Безперервне професійне навчання аудиторів можуть проводити:

- a. аудиторські фірми, що розробили власні програми безперервного професійного навчання, які визнані професійними організаціями - членами Міжнародної федерації бухгалтерів;
- b. юридичні особи, які відповідають вимогам, встановленим комісією з атестації;
- c. професійні організації аудиторів та/або бухгалтерів;
- d. всі відповіді правильні.

66. Основною умовою створення аудиторської фірми є те, що загальний розмір частки засновників (учасників) аудиторської фірми, які не є аудиторами та / або аудиторськими фірмами, у статутному капіталі не може перевищувати:

- a. 30%;
- b. 10%;
- c. 50%;
- d. 40%.

67. Відомості до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності вносяться :

- a. Міжнародною федерацією бухгалтерів;
- b. Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору;
- c. Аудиторською палатою України;
- d. немає правильної відповіді.

68. Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності складається з :

- a. 2 розділів;
- b. 3 розділів;
- c. 4 розділів;
- d. 5 розділів.

69. Національні стандарти (нормативи) аудиту формувались шляхом:

- a. використання МСА для розробки національних стандартів (нормативів) аудиту з врахуванням особливостей економіки країни;
- b. застосування МСА в якості національних;
- c. без використання МСА;
- d. немає правильної відповіді.

70. Згідно Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» з дня вчинення професійного проступку аудитор або суб'єкт аудиторської діяльності може притягуватися до професійної відповідальності протягом:

- a. 5 років;
- b. 2 років;
- c. 7 років;

d. 10 років.

71. Принцип об'єктивності означає:

a. зобов'язання всіх професійних бухгалтерів бути відвертими та чесними в усіх професійних і ділових стосунках. Доброчесність означає також чесне ведення справ та правдивість;

b. зобов'язання всіх професійних бухгалтерів не ставити під загрозу їхнє професійне чи ділове судження внаслідок упередженості, конфлікту інтересів або неправомірного впливу з боку інших осіб;

c. зобов'язання всіх професійних бухгалтерів дотримуватися відповідних законів та нормативних актів, а також уникати будь-яких дій, що, як відомо або повинно бути відомо професійному бухгалтерові, можуть дискредитувати професію.

72. Принцип чесності означає:

a. зобов'язання всіх професійних бухгалтерів бути відвертими та чесними в усіх професійних і ділових стосунках. Доброчесність означає також чесне ведення справ та правдивість;

b. зобов'язання всіх професійних бухгалтерів не ставити під загрозу їхнє професійне чи ділове судження внаслідок упередженості, конфлікту інтересів або неправомірного впливу з боку інших осіб;

c. зобов'язання професійного бухгалтера утримуватися від використання конфіденційної інформації, отриманої в результаті професійних та ділових стосунків, на власну користь чи на користь третіх сторін.

73. Аудитор має право:

a. займатися громадською, освітньою, викладацькою та науковою діяльністю, підготовкою публікацій з отриманням відповідної винагороди;

b. вимагати або приймати гроші або негрошові подарунки від юридичної особи, фінансова звітність якої підлягає перевірці, або пов'язаної особи, крім випадків та в розмірі, дозволених законодавством;

c. на аудиторську діяльність після підтвердження кваліфікаційної придатності та без набуття практичного досвіду.

74. Суб'єкт аудиторської діяльності повинен вести особові справи за кожною юридичною особою, фінансова звітність якої перевіряється, які мають щонайменше містити:

a. найменування та місцезнаходження такої юридичної особи; для аудиторської фірми - прізвище, ім'я, по батькові призначеного ключового партнера з аудиту; суму винагороди, отриманої за послуги з обов'язкового аудиту, та винагороди, отриманої за інші послуги, у кожному фінансовому році;

b. суму винагороди, отриманої за послуги з обов'язкового аудиту, та винагороди, отриманої за інші послуги, у кожному фінансовому році;

c. найменування та місцезнаходження такої юридичної особи.

75. Бухгалтер дотримується принципу об'єктивності, якщо він:

a. визнає обставини або стосунки, такі як особисті стосунки з клієнтом, що може поставити під загрозу професійне чи ділове судження бухгалтера;

b. не визнає особисті стосунки з клієнтом;

с. застосовує відповідні знання, коли критично оцінює, чи є аудиторські докази достатніми та прийнятними за конкретних обставин.

76. Аудитор, як суб'єкт аудиторської діяльності, має право на наступні послуги:

а. складання податкової звітності, консультування з питань управління, розробки і супроводження управлінських рішень; ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності; розробка та впровадження процедур внутрішнього контролю;

б. надання правової допомоги у формі: послуг юрисконсульта із забезпечення ведення господарської діяльності; ведення переговорів від імені юридичних осіб; представництва інтересів у суді; кадрове забезпечення юридичних осіб у сфері бухгалтерського обліку;

с. всі відповіді правильні.

77. ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» Стаття 6, п. 5 трактує, що:

а. аудитори можуть проводити викладацьку, творчу та наукову діяльність, підготовку публікацій з отриманням відповідних гонорарів;

б. аудитор може вийти з Реєстру за власною ініціативою написавши відповідну заяву;

с. аудитор немає права на проведення спільного (комісійного аудиту).

78. Відповідно до якої статті ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності зобов'язані під час надання аудиторських послуг забезпечити етичну професійну поведінку із дотриманням пріоритету суспільних інтересів ?

а. відповідно до статті 8 «Професійна етика»;

б. відповідно до статті 9 «Професійний скептицизм»;

с. відповідно до статті 6 «Аудиторська діяльність».

79. Відповідно до якої статті ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» має право аудитор звертатися до Ради нагляду та/або до Ради АПУ із заявою (скаргою) щодо дій аудитора або суб'єкта аудиторської діяльності:

а. відповідно до статті 45, п. 1 ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»;

б. відповідно до статті 32, п. 2 ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»;

с. відповідно до статті 22, п. 11 ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

80. Згідно з принципом конфіденційності та професійної таємниці аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності зобов'язані:

а. зберігати конфіденційність інформації, отриманої під час надання аудиторських послуг, не розголошувати відомостей, до яких вони мають доступ під час надання аудиторських послуг, і не використовувати їх у власних інтересах або в інтересах третіх осіб;

б. вживати належних заходів для забезпечення незалежності під час надання аудиторських послуг у випадках, передбачених міжнародними стандартами аудиту, зокрема, недопущення існуючого або потенційного конфлікту інтересів;

с. дотримуватися професійного скептицизму, що передбачає допущення можливості суттєвого викривлення інформації, яка розкрита у фінансовій звітності.

81. Метою Ради з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості є :

а. якісне проведення огляду історичної фінансової інформації;

б. контроль за проведенням аудиту історичної фінансової інформації;

с. розробка міжнародних стандартів та інших офіційних документів, які були б визнані в усьому світі.

82. МСЗО 2400 слід застосовувати:

а. при виконанні завдання з огляду історичної фінансової звітності;

б. під час огляду історичної фінансової інформації;

с. під час завдань з надання впевненості.

83. МСЗО 2410 слід застосовувати:

а. при виконанні завдання з огляду історичної фінансової звітності;

б. при виконанні завдання з огляду проміжної фінансової інформації;

с. під час завдань з надання впевненості.

84. Аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності провадять аудиторську діяльність:

а. відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;

б. відповідно до міжнародних стандартів аудиту;

с. відповідно до принципів професійної діяльності працівників контрольно-ревізійної служби.

85. Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО) треба застосовувати:

а. під час аудиту фінансової звітності суб'єкта господарювання;

б. під час огляду історичної фінансової інформації;

с. під час завдань з надання впевненості.

86. Міжнародні стандарти завдань з надання впевненості (МСЗНВ) треба застосовувати:

а. під час аудиту історичної фінансової інформації;

б. під час огляду історичної фінансової інформації;

с. під час завдань з надання впевненості, що не є аудитами або оглядами історичної фінансової інформації.

87. Міжнародні стандарти контролю якості (МСКЯ) слід застосовувати:

а. при наданні всіх послуг, на які поширюється дія Стандартів завдань РМСАНВ;

б. під час завдань з надання впевненості;

с. під час огляду історичної фінансової інформації.

88. Потреба професійного бухгалтера у відхиленні від відповідної важливої процедури очікується :

а. завжди;

б. ніколи;

с. лише в тому разі, якщо в конкретних умовах завдання така процедура не буде ефективною.

89. *Завдання з огляду історичної фінансової звітності – це:*

а. збирання та обробка достовірної інформації про господарсько-фінансову діяльність суб'єкта господарювання і формування на цій основі аудиторських висновків;

б. завдання з надання обмеженої впевненості відповідно до Міжнародної концептуальної основи завдань з надання впевненості;

с. виявлення помилок у фінансовій звітності минулих років та перевірка її коректування.

90. *Однією з цілей практикуючого фахівця під час виконання огляду фінансової звітності відповідно до МСЗО 2400 «Завдання з огляду історичної фінансової звітності» є такою:*

а. надання звіту щодо фінансової звітності в цілому та повідомлення інформації відповідно до вимог цього МСЗО;

б. формування повної і достовірної інформації про діяльність організації та її майновий стан;

с. виконання роботи у відповідності із самими високими стандартами професіоналізму.

91. *Аудиторський ризик – це:*

а. ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку, якщо фінансова звітність суттєво викривлена;

б. характеристика ситуації, що має невизначеність результату, при обов'язковій наявності несприятливих наслідків;

с. ризик можливості неадекватного прибутку або навіть збитків, пов'язаних з невизначеністю.

92. *Аудиторський ризик містить в собі такі елементи:*

а. властивий і невластивий ризик;

б. ризик контролю, ризик виявлення і невластивий ризик;

с. ризик не виявлення, властивий ризик і ризик контролю.

93. *Властивий ризик – це:*

а. множина всіх ризиків, пов'язаних із функціонуванням підприємства;

б. ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку, якщо фінансова звітність суттєво викривлена;

с. ризик можливості неадекватного прибутку або навіть збитків, пов'язаних з невизначеністю.

94. *Що являє собою ризик контролю?*

а. оцінку суттєвих помилок за допомогою аудиторських процедур у документах, фінансовій звітності об'єкта аудиту;

б. оцінку аудитором ефективності системи внутрішньогосподарського контролю клієнта з точки зору її здатності запобігати або виявляти помилки;

с. результат діяльності клієнта, незалежно від проведення аудиту.

95. *Ризик невиявлення – це:*

а. множина всіх ризиків, пов'язаних із функціонуванням підприємства;

b. ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку, якщо фінансова звітність суттєво викривлена;

с. ризик виявлення суттєвих помилок за допомогою аудиторських процедур у документах, фінансовій звітності об'єкта аудиту.

96. Розмір ризику контролю може бути виражений таким співвідношенням:

a. $0 \leq PK \leq 1$;

b. $0 \leq PK \leq 10$;

с. $-1 \leq PK \leq 1$.

97. В світовій практиці прийнятна величина аудиторського ризику становить:

a. 0,1–0,5%;

b. 1–5%;

с. 10–15%.

98. Що не повинен робити аудитор, щоб знизити ризик пред'явлення йому претензій?

a. зводити аудиторський ризик до нуля;

b. ознайомлюватись з кадровим складом організації;

с. переглядати протоколи зборів засновників.

99. Чи може аудитор відмовитися від проведення аудиторських процедур, якщо $BP = 0$ або $PK = 0$?

a. так, може;

b. ні, не може;

с. може, якщо AP буде також дорівнювати 0.

100. Прийнятний аудиторський ризик – це:

a. суб'єктивно встановлений рівень ризику, який готовий взяти на себе аудитор;

b. характеристика ситуації, що має невизначеність результату, при обов'язковій наявності несприятливих наслідків;

с. ризик можливості неадекватного прибутку або навіть збитків, пов'язаних з невизначеністю.

2.4. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Контроль та аудит» виконується самостійно кожним студентом. КППЗ охоплює усі основні теми дисципліни «Контроль та аудит». Метою виконання КППЗ є засвоєння методики і техніки проведення контролю та оволодіння навичками збору аудиторських доказів, формування робочих і підсумкових документів в процесі аудиторського дослідження діяльності суб'єктів господарювання.

КППЗ з курсу «Контроль та аудит» представляє собою набір локальних завдань, основною метою яких є виявлення знань студентів щодо методики проведення контрольного та аудиторського процесу на підприємстві. КППЗ оформлюється у відповідності з встановленими вимогами. При виконанні та оформленні КППЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку. КППЗ оцінюється за 100-бальною шкалою. Виконання КППЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни «Контроль та аудит». Кожен студент виконує КППЗ за варіантом, який визначає викладач.

2.5. Перелік питань для складання іспиту з дисципліни «Контроль та аудит»

1. Правова основа контролю у сфері господарської діяльності.
2. Організаційні форми контролю та їх класифікація.
3. Передумови виникнення та суть контролю.
4. Основні етапи розвитку економічного контролю та формування системи контролю в Україні в умовах ринкових відносин.
5. Сутність аудиту і його місце в системі контролю.
6. Основні етапи становлення і розвитку аудиту як науки та практичної діяльності.
7. Метод та методичні прийоми контролю.
8. Класифікація документів за якісними характеристиками.
9. Техніка і способи перевірки документів.
10. Вибірковий контроль господарських операцій.
11. Техніка вилучення документів в контрольному процесі.
12. Методичні прийоми документального контролю.
13. Методичні прийоми фактичного контролю.
14. Сутність, завдання та функції державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки.
15. Складові елементи системи державного фінансового контролю.
16. Класифікація державного фінансового контролю: види, форми та методи.
17. Органи державного фінансового контролю в Україні та їх класифікація.
18. Становлення та розвиток Державної фіскальної служби в Україні.
19. Загальні принципи організації діяльності ДФСУ: завдання, функції, права та обов'язки її працівників.
20. Зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів: формування моделей державного фінансового контролю у країнах ЄС.
21. Зарубіжний досвід вищих державних контролюючих органів: міжнародна практика державного фінансового контролю.
22. Внутрішній контроль та його необхідність в умовах ринкових відносин.
23. Необхідність та сутність внутрішнього аудиту.
24. Особливості організації та методики здійснення внутрішньогосподарського контролю в умовах функціонування комп'ютерної системи підприємства.
25. Технічне, програмне, математичне та інші види забезпечення необхідні для проведення внутрішньогосподарського контролю та аудиту.
26. Особливості технології та послідовність процедур комп'ютерної обробки інформації.
27. Сучасні інформаційні технології в аудиті.
28. Нормативно-правове регулювання аудиторської діяльності.
29. Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності в аудиті.
30. Атестація аудиторів.
31. Реєстрація аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.
32. Стандартизація аудиторської діяльності.

33. Внутрішньофірмові стандарти аудиту.
34. Основні принципи аудиторської діяльності.
35. Права аудиторів та господарюючих суб'єктів при проведенні аудиту.
36. Обов'язки аудиторів та господарюючих суб'єктів при проведенні аудиту.
37. Відповідальність аудиторів та господарюючих суб'єктів при проведенні аудиту.
38. Основні правила професійної етики аудиторів та бухгалтерів.
39. Фундаментальні принципи Кодексу етики професійних бухгалтерів.
40. Етичні норми, які застосовуються до професійних бухгалтерів – практиків (аудиторів).
41. Норми етики професійних бухгалтерів в бізнесі (штатних професійних бухгалтерів).
42. Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО).
43. Завдання з огляду історичної фінансової звітності.
44. Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання.
45. Охарактеризуйте Міжнародний стандарт завдань з огляду (МСЗО) 2410 «Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання».
46. Охарактеризуйте Міжнародний стандарт завдань з огляду (МСЗО) 2400 «Завдання з огляду історичної фінансової звітності».
47. Аудиторський ризик і його елементи.
48. Власний (властивий) аудиторський ризик неефективності системи контролю.
49. Ризик невиявлення помилок.
50. Методика визначення величини аудиторського ризику.
51. Поняття та критерії оцінки суттєвості.
52. Взаємозв'язок між суттєвістю і аудиторським ризиком.
53. Схема складових аудиторського ризику.
54. Аналіз аудиторських ризиків.

ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ З ДИСЦИПЛІНИ «КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ»

Аналіз – це прийом дослідження, який включає вивчення предмета уявним або практичним розчленуванням його на складові об'єкти.

Аналітична (нормативна) перевірка – встановлення законності господарських операцій шляхом порівняння з діючими нормами, лімітами, планами або кошторисами і визначення економії чи перевитрат.

Аналітичне угруповання – сукупність прийомів статистичних угруповань за однорідністю ознак контрольованих об'єктів і виявлених недоліків. Використовується при складанні таблиць, що містять аналіз факторів, які негативно впливають на використання плану випуску і реалізації продукції, виникнення браку виробів; розрахунок природничого збитку товарно-матеріальних цінностей; аналіз факторів збитковості окремих видів продукції і т. п.

Аналітичні процедури (Analytical procedures) – оцінки фінансової інформації, зроблені на основі аналізу очікуваних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними. Аналітичні процедури також охоплюють вивчення таких виявлених відхилень або взаємозв'язків, які не узгоджуються з іншою доречною інформацією, або відрізняються від очікуваних величин на значні суми.

Аномалія (Anomaly) – викривлення або відхилення, яке очевидно не є репрезентативним для викривлень або відхилень у генеральній сукупності.

Аудит – це: 1) форма контролю, що є незалежною експертизою фінансового стану суб'єкта господарювання, підтвердження записів у бухгалтерських документах, правильності складання звітних форм; 2) перевірка публічної фінансової звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти та відповідності чинному законодавству.

Аудит групи (Group audit) – аудит фінансової звітності групи.

Аудитор (Auditor) – термін «аудитор» вживається для зазначення особи чи осіб, що проводять аудит, як правило, партнера із завдання або інших членів команди із завдання або, якщо це застосовано, фірми. У разі, якщо МСА прямо передбачають, що вимога або відповідальність покладається на партнера із завдання, вживають термін «партнер із завдання», а не «аудитор». Щодо державного сектору терміни «партнер із завдання» та «фірма» слід розуміти як посилення на їх еквіваленти, де це є доречним.

Аудитор компонента (Component auditor) – аудитор, який на замовлення команди із завдання для групи виконує роботу щодо фінансової інформації компонента для цілей аудиту групи.

Аудитор користувача (User auditor) – аудитор, який проводить аудити та звітує про фінансову звітність суб'єкта господарювання – користувача послуг.

Аудитор користувача (в контексті МСЗНВ 3402) (User auditor (in the context of ISAE 3402)) – аудитор, який проводить аудити та звітує про фінансову звітність суб'єкта господарювання – користувача послуг.

Аудитор організації, що надає послуги (Service auditor) – аудитор, який за замовленням організації, що надає послуги, надає звіт з надання впевненості щодо заходів контролю в цій організації.

Аудитор організації, що надає послуги (в контексті МСЗНВ 3402) (Service auditor (in the context of ISAE 3402)) – практикуючий фахівець, який за замовленням організації, що надає послуги, надає звіт з надання впевненості щодо заходів контролю в організації, що надає послуги.

Аудиторська вибірка (вибірка) (Audit sampling (sampling)) – застосування аудиторських процедур до менш як 100% елементів генеральної сукупності, яка підлягає аудиту, в такий спосіб, що всі відібрані елементи мають шанс бути відібраними з метою надання аудитору належної основи, на підставі якої формуються висновки щодо всієї генеральної сукупності.

Аудиторська документація (Audit documentation) – записи виконаних аудиторських процедур, відповідних отриманих аудиторських доказів та висновків, яких дійшов аудитор (іноді також вживають такі терміни, як «робочі документи» або «робоча документація»).

Аудиторський ризик (Audit risk) – ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку в разі, якщо фінансова звітність суттєво викривлена. Аудиторський ризик є функцією ризиків суттєвого викривлення та ризику невиявлення.

Аудиторський файл (Audit file) – одна чи кілька папок або інших носіїв інформації у фізичній чи електронній формі, що містять записи, які становлять аудиторську документацію для конкретного завдання.

Аудиторські докази (Audit evidence) – інформація, яку використовує аудитор при формуванні висновків, на яких ґрунтується думка аудитора. До складу аудиторських доказів належить як інформація, що міститься в бухгалтерських записах, які є основою для фінансової звітності, так і інша інформація.

Балансомісяць – це один місяць в ревізуємому періоді, який підтверджується складанням бухгалтерського балансу, наприклад, з 1 лютого по 1 грудня – 10 балансомісяців.

Безпосередня допомога (Direct assistance) – залучення внутрішніх аудиторів для виконання аудиторських процедур під керівництвом, наглядом і контролем зовнішнього аудитора.

Бізнес-ризик (Business risk) – ризик, що є наслідком значущих умов, подій, обставин, діяльності або бездіяльності, які можуть негативно впливати на здатність суб'єкта господарювання досягти своїх цілей та реалізувати стратегії, або наслідком встановлення невідповідних цілей і стратегій.

Бухгалтер-ревізор – посадова особа внутрішньовідомчого фінансового контролю. На нього покладено проведення документальної ревізії господарсько-фінансової діяльності підприємств. Не будучи професійними контролерами, виконуючи функції з проведення ревізій і перевірок, вони кваліфіковано оцінюють ревізійну роботу, вважаючи професію ревізора досить складною і відповідальною.

Бухгалтерські записи (Accounting records) – записи початкових бухгалтерських проводок та підтвердних первинних документів (таких, як чеки та записи електронних платежів; рахунки-фактури; контракти; Головна книга та облікові регістри, записи в журналах та інші коригування фінансової звітності, не відображені в звичайних журналах проводок; та такі записи, як робочі таблиці і розрахунки (в тому числі електронні таблиці), що підтверджують розподіл витрат, розрахунки, звірки й розкриття інформації.

Бюджетний контроль – сукупність заходів, які здійснюють державні органи і які пов'язані з перевіркою законності, доцільності і ефективності утворення, розподілу і використання грошових фондів держави і місцевих органів самоврядування.

Валютний контроль – нагляд державних органів за дотриманням законодавства при здійсненні валютних операцій.

Вибіркова перевірка – полягає в тому, що ревізор за певною схемою відбирає частину документів для їх вивчення.

Викривлення (Misstatement) – розбіжність між сумою, класифікацією, поданням або розкриттям статті у фінансовому звіті та сумою, класифікацією, поданням або розкриттям інформації, які вимагаються для цієї статті відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування. Викривлення можуть виникати внаслідок помилки або шахрайства. Коли аудитор висловлює думку, чи фінансова звітність подана достовірно, в усіх суттєвих аспектах, або надає правдиву та неупереджену інформацію, викривлення також включають коригування сум, класифікацій, подання або розкриття інформації, які, за судженням аудитора, є необхідними для того, щоб фінансова звітність була подана достовірно, в усіх суттєвих аспектах, або для того, щоб вона надавала правдиву й неупереджену інформацію.

Відповідальна сторона (Responsible party) – сторона (або сторони), яка несе відповідальність за предмет перевірки.

Відповідальний за перевірку контролю якості завдання (Engagement quality control reviewer) – партнер, інша особа у фірмі, зовнішня особа з належною кваліфікацією або група, що складається з таких осіб, жодна з яких не є членом команди із завдання, та володіє достатнім і відповідним досвідом та повноваженнями об'єктивно оцінювати значні судження, які висловила команда із завдання, а також висновки, яких вона дійшла під час формулювання звіту.

Відповідні етичні вимоги (Relevant ethical requirements) – етичні вимоги, які поширюються на команду із завдання та відповідального за перевірку контролю якості завдання і які зазвичай складаються з частин А і Б Кодексу етики професійних бухгалтерів Ради з Міжнародних стандартів етики професійних бухгалтерів (Кодекс РМСЕПБ) і національних вимог, які є більш суворими. В контексті МСЗО 2400 (переглянутий) відповідні етичні вимоги визначаються як етичні вимоги, які поширюються на команду із завдання під час виконання завдань з огляду. Ці вимоги зазвичай складаються з частин А і Б Кодексу етики професійних бухгалтерів Ради з Міжнародних стандартів етики професійних бухгалтерів (Кодекс РМСЕПБ) і національних вимог, які є більш суворими. В контексті МССП 4410 (переглянутий) відповідні етичні вимоги визначаються як такі, що поширюються на команду із завдання під час виконання завдань з підготовки інформації. Ці

вимоги зазвичай складаються з частин А і Б Кодексу етики професійних бухгалтерів Ради з Міжнародних стандартів етики професійних бухгалтерів (Кодекс РМСЕПБ) (за винятком розділу 290 «Незалежність: завдання з аудиту та огляду» та розділу 291 «Незалежність: інші завдання з надання впевненості» частини Б) і національних вимог, які є більш суворими.

Власні методичні прийоми контролю – це специфічні прийоми, вироблені практикою на основі досягнень економічної науки. Формуються вони залежно від цільової функції науки та загальнонаукових методів. Власні методичні прийоми контролю можна об'єднати в такі групи: 1) прийоми документального контролю; 2) прийоми фактичного контролю; 3) розрахунково-аналітичні прийоми; 4) способи узагальнення і реалізації результатів контролю.

Внутрішні аудитори (Internal auditors) – фізичні особи, обов'язком яких є виконання функцій внутрішнього аудиту. Внутрішні аудитори можуть працювати у підрозділі внутрішнього аудиту або в аналогічному підрозділі.

Внутрішній контроль – процес, який здійснює орган управління організації.

Внутрішній контроль (Internal control) – процес, розроблений, запроваджений і підтримуваний тими, кого наділено найвищими повноваженнями, управлінським персоналом, а також іншими працівниками, для забезпечення достатньої впевненості щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання стосовно достовірності фінансового звітування, ефективності та результативності діяльності, а також дотримання застосовних законів і нормативних актів. Термін «заходи контролю» стосується кожного окремого аспекту одного чи кількох компонентів системи внутрішнього контролю.

Господарський контроль являє собою систематизовану діяльність керівництва підприємства, спрямовану на діагностування відповідності фактичної поведінки будь-якого об'єкта контролю та його елементів запланованій (передбаченій, програмованій, прогнозованій) меті, яка виражається у кількісних і якісних показниках господарської діяльності.

Господарський спір – це спосіб виявлення дотримання законності й забезпечення законних прав у господарських взаємовідносинах підприємств.

Дата затвердження фінансової звітності (Date of approval of the financial statements) – дата, на яку всі звіти, що входять до складу фінансової звітності, включаючи відповідні примітки, були складені, а особи, наділені визнаними повноваженнями, підтвердили, що вони несуть відповідальність за цю фінансову звітність.

Дата звіту (стосовно контролю якості) (Date of report (in relation to quality control)) – дата, яку обрав практикуючий фахівець для датування звіту.

Дата звіту аудитора (Date of the auditor's report) – дата, обрана аудитором для датування звіту щодо фінансової звітності відповідно до МСА.

Дата оприлюднення фінансової звітності (Date the financial statements are issued) – дата, коли звіт аудитора і фінансова звітність, яка підлягала аудиту, стали доступними третім сторонам.

Дата фінансової звітності (Date of the financial statements) – дата, на яку припадає кінець останнього періоду, який охоплює фінансова звітність.

Державний контроль – це: 1) нагляд з боку уповноважених державних органів; 2) одна з форм здійснення державної влади, що забезпечує дотримання законів і інших правових актів, що видаються органами держави.

Державний сектор (Public sector) – органи державного управління, регіональні органи самоврядування (наприклад, штатів, провінцій, територій), місцеві органи самоврядування (наприклад, міські, селищні) і відповідні державні установи (наприклад, агенції, ради, комісії та підприємства).

Державний фінансовий аудит є різновидом державного фінансового контролю і полягає у перевірці й аналізі органом державного фінансового контролю фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. Результати державного фінансового аудиту та їх оцінки викладаються у звіті.

Державний фінансовий контроль – система дій державних органів, обов'язками яких є виявляти порушення управління державними фінансовими ресурсами.

Діяльність внутрішнього аудиту (Internal audit function) – діяльність суб'єкта господарювання, пов'язана з наданням впевненості та консультуванням, яка призначена для оцінки й поліпшення ефективності процесів корпоративного управління, а також управління ризиками та внутрішнього контролю суб'єкта господарювання.

Доброякісний документ – документ, що відповідає вимогам Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, складений за затвердженою формою, у якому заповнені всі необхідні реквізити і в якому правильно відображено виконану господарську операцію.

Додаткова інформація (Supplementary information) – інформація, яка подається разом із фінансовою звітністю і яка не вимагається відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування, використаної для складання фінансової звітності; як правило, вона подається або в додаткових таблицях, або в додаткових примітках.

Додаткові заходи контролю суб'єкта господарювання – користувача (Complementary user entity controls) – заходи контролю, які, як припускає організація, що надає послуги, будуть застосовані суб'єктами господарювання – користувачами та, якщо це необхідно для досягнення цілей контролю, визначаються в описі їхньої системи.

Докази (Evidence) – інформація, яку використовує практикуючий фахівець, щоб дійти висновку. Докази складаються з інформації, що міститься у відповідних інформаційних системах (якщо вони є), а також з іншої інформації.

Документ – від лат. «documentum» – свідоцтво.

Документальний контроль – вивчення бухгалтерських документів, записів в облікових регістрах, показників звітів і балансів, статистичних та оперативних матеріалів; перевірка, при якій зміст об'єкта, що перевіряється, і його відповідність

регламентованому значенню визначаються на підставі даних, що містяться в документах (первинних і зведених).

Документація із завдання (Engagement documentation) – запис виконаної роботи, отриманих результатів і висновків, яких дійшов практикуючий фахівець (іноді вживають такі терміни, як «робочі документи» або «робоча документація»).

Допінг контроль – перевірка, спрямована виявити уживання спортсменом допінгу.

Допустима норма відхилення (Tolerable rate of deviation) – визначена аудитором норма відхилення від установлених процедур внутрішнього контролю, враховуючи яку аудитор намагається отримати належний рівень впевненості в тому, що фактичний показник відхилення у генеральній сукупності не перевищує норму відхилення, яку він встановив.

Допустиме викривлення (Tolerable misstatement) – визначена аудитором сума в грошовому вираженні, враховуючи яку аудитор прагне отримати належний рівень впевненості в тому, що фактичне викривлення у сукупності не перевищує суму в грошовому вираженні, яку він встановив.

Досвідчений аудитор (Experienced auditor) – особа (незалежно від того, чи працює вона на фірмі чи є сторонньою для неї), яка має практичний досвід з аудиту та належне розуміння: процесів аудиту; МСА та застосовних законодавчих і нормативних вимог; бізнес-середовища, в якому функціонує суб'єкт господарювання; питань аудиту та фінансової звітності, що стосуються галузі суб'єкта господарювання.

Досліджувати (Investigate) – робити запити для вирішення питань, які виникають внаслідок інших процедур.

Достатність (аудиторських доказів) (Sufficiency (of audit evidence)) – міра кількості аудиторських доказів. На потрібну кількість аудиторських доказів впливають оцінювання аудитором ризиків суттєвого викривлення та якість таких аудиторських доказів.

Дотримання встановлених норм (комплаєнс-контроль) – внутрішній контроль за відповідністю законодавству діяльності кредитної організації на фінансових ринках.

Економічна перевірка означає визначення доцільності господарських операцій шляхом з'ясування, яку економічну вигоду, користь вони дають, чи було при цьому складено економічно обґрунтовані розрахунки і які кінцеві результати.

Економічний контроль – 1) це система конкретних заходів, спрямованих на раціональне господарювання підприємств з різними формами власності в умовах ринкових відносин; 2) сукупність економічних відносин, які виникають у системі взаємодії та управління продуктивними силами і виробничими процесами.

Експеримент – науково поставлений дослід відповідно до мети фінансового контролю для перевірки результатів планових або виконаних процесів.

Експертизи різних видів – прийоми експертних оцінок, застосовані технологічними, бухгалтерськими, криміналістичними й іншими експертизами при дослідженні спеціальних питань, що мають взаємозв'язок з фінансовим контролем.

Загальна стратегія аудиту (Overall audit strategy) – стратегія, яка встановлює обсяг, час і напрям аудиту та є основою для розробки більш детального плану проведення аудиту.

Загальні заходи контролю IT (General IT controls) – політики і процедури, які пов'язані з багатьма прикладними програмами та підтримують ефективне функціонування заходів контролю за прикладними програмами, забезпечують безперервне належне функціонування інформаційних систем. Загальні заходи контролю IT, як правило, містять заходи контролю щодо: центру обробки даних і роботи мережі; придбання, заміни та технічного обслуговування системного програмного забезпечення; безпеки доступу; придбання, розробки і технічного обслуговування прикладних програм.

Загальнонаукові методичні прийоми – це індукція, дедукція, аналіз, синтез, аналогія, моделювання, абстрагування, конкретизація та інші.

Запит (Inquiry) – передбачає запит інформації (як фінансової, так і нефінансової) в обізнаних осіб як усередині суб'єкта господарювання, так і поза його межами.

Засоби контрольно-ревізійної діяльності – це інформаційно-законодавча база, яка забезпечує досягнення необхідного результату контрольно-ревізійної діяльності..

Заходи контролю (Control activities) – політики та процедури, що допомагають забезпечити виконання вказівок управлінського персоналу. Заходи контролю є компонентом внутрішнього контролю.

Інвентаризація – перевірка наявності та стану об'єкта контролю, що здійснюється шляхом спостереження, вимірювання, реєстрації та порівняння отриманих даних.

Інспектування здійснюється органом державного фінансового контролю у формі ревізії та полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи, яка повинна забезпечувати виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб. Результати ревізії викладаються в акті.

Інтелектуальна підробка – це складання і видача документа, правильно оформленого з формального боку, але такого, що містить свідомо неправдиві дані.

Кодекс етики – це задекларована в принципах система моральних цінностей, які поділяються всіма посадовцями органів державного фінансового контролю і щодо яких ними добровільно взяті зобов'язання на їх дотримання у професійній діяльності.

Комбінована перевірка – дослідження документів поєднує хронологічний і систематизований способи, тобто ряд документів перевіряється в порядку їх підшивки, а інші – за економічно однорідними операціями.

Конституційний контроль – вид правоохоронної діяльності, що полягає у перевірці відповідності законів і підзаконних нормативних актів конституції держави.

Контролер – це особа, яка здійснює контроль за різними напрямами економічної діяльності.

Контроль – це: 1) системна сукупність процесів за допомогою яких забезпечується спостереження за керованим об'єктом з метою виявлення відхилень від

встановлених параметрів і вжиття заходів з усунення та ліквідації негативних явищ; 2) функція системи управління суспільними процесами.

Контрольний процес являє собою послідовність певних дій працівника контрольної служби щодо виявлення окремих негативних фактів, та визначення на їх основі тенденцій поведінки об'єкта контролю.

Критерії (Criteria) – контрольні показники, які використовуються для оцінки або визначення основного предмета перевірки. «Застосовні критерії» – критерії, які використовуються для конкретного завдання.

Личильна перевірка звітності є сукупністю спеціальних прийомів контролю її достовірності.

Матеріальна шкода – це зменшення майнових чи немайнових благ, що охороняються законом та мають певну економічну цінність і виражаються в грошовому вимірнику.

Матеріальна підrobка – зміна змісту оригіналу документа шляхом підчисток, виправлень, дописок, відмітки заднім числом та інших способів (наприклад, чек з підробленим підписом, платіжна відомість з підробленою розпискою про отримання по ній грошей тощо).

Мета ревізії – виявлення фактів господарських і фінансових порушень, розкрадань, безгосподарності і марнотратства, встановлення причин і умов, що сприяють порушенням, встановлення винних осіб, застосування заходів щодо відшкодування нанесеної шкоди, внесення пропозицій щодо усунення недоліків і порушень, прийняття заходів щодо притягнення до відповідальності винних осіб.

Метод контролю – це: 1) система інтелектуальних (розумових) здібностей і практичного втілення їх у певні дії (процедури) з метою отримання знань про властивості, відношення, міру, рух, зв'язки окремих речей, явищ і процесів; 2) сукупність прийомів і способів дослідження господарських процесів, фактичної наявності та руху майна в процесі розширеного відтворення, а також виробничих відносин, які при цьому виникають.

Митний контроль - сукупність заходів, що здійснюють митні органи з метою забезпечити дотримання митного законодавства.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) – Міжнародні стандарти фінансового звітування, видані Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Модифікована думка (Modified opinion) – думка із застереженням, негативна думка або відмова від висловлення думки.

Моніторинг (стосовно контролю якості) (Monitoring (in relation to quality control)) – процес, що включає постійний розгляд та оцінку системи контролю якості фірми, в тому числі періодичну перевірку обраних завершених завдань, призначений для надання фірмі достатньої впевненості в тому, що її система контролю якості функціонує ефективно.

Моніторинг заходів контролю (Monitoring of controls) – процес, призначений оцінити ефективність діяльності системи внутрішнього контролю в часі. Він охоплює постійну оцінку побудови і функціонування заходів контролю та застосування

необхідних коригуючих заходів, модифікованих відповідно до змін в умовах. Моніторинг заходів контролю є компонентом внутрішнього контролю.

Моральна шкода – це втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань, або інших негативних явищ, що були причинені фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб.

Невизначеність (Uncertainty) – ситуація, результат якої залежить від майбутніх дій або подій, які суб'єкт господарювання безпосередньо не контролює, але які можуть вплинути на фінансову звітність.

Невідповідність (Inconsistency) – інша інформація, що суперечить інформації, яка міститься у фінансовій звітності, яка підлягала аудиту. Суттєва невідповідність може викликати сумніви щодо аудиторських висновків, зроблених виходячи з раніше отриманих аудиторських доказів, та, можливо, щодо основи думки аудитора про фінансову звітність.

Недоброякісний документ – документ, який не відповідає переліченим вище вимогам доброякісного документа та відображає здійснену операцію у перекрученому вигляді і містить фальшиві факти.

Недолік внутрішнього контролю (Deficiency in internal control) – ситуація, при якій: а) засіб контролю розроблений, упроваджений або функціонує в такий спосіб, що не забезпечує своєчасного запобігання викривленням, або виявлення та виправлення викривлень у фінансовій звітності; б) відсутній засіб контролю, необхідний для своєчасного запобігання викривленням, або для виявлення й виправлення викривлень у фінансовій звітності.

Незалежний контроль – контроль незалежних аудиторів та аудиторських фірм, які перевіряють стан обліку діяльності суб'єктів господарювання, відповідність звітності даним обліку, правильність утворення прибутку і своєчасність розрахунків з державним бюджетом, а також розподіл прибутку по акціях, розмірові внесеного капіталу й інших джерел, передбачених статутними документами і фінансовим планом певного підприємства.

Незалежність¹ (Independence) включає: а) незалежність мислення – спрямованість мислення, що дає змогу висловити думку без будь-якого впливу, що може поставити під загрозу професійне судження, та діяти чесно і проявляти об'єктивність та професійний скептицизм; б) незалежність поведінки – уникнення фактів та обставин настільки суттєвих, що розсудлива і поінформована третя сторона, яка має всю відповідну інформацію, у тому числі щодо вжитих застережних заходів, обґрунтовано дійшла б висновку, що чесність, об'єктивність чи професійний скептицизм фірми або члена команди з надання впевненості були поставлені під загрозу.

Немодифікована думка (Unmodified opinion) – думка, висловлена аудитором, якщо він дійшов висновку про те, що фінансова звітність складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування.

---

¹ Як визначено в Кодексі етики професійних бухгалтерів РМСЕПБ.

Неузгодженість (Exception) – відповідь, яка засвідчує відмінність між інформацією, на яку був запит або яка міститься у записах суб'єкта господарювання, та інформацією, наданою стороною, що її підтверджує.

Об'єктами контролю виступають особи, предмети чи процеси, а також стан справ – на які націлено процес контролю. Іншими словами, *об'єкт* – це те, що підлягає контролю.

Об'єктами господарського контролю у широкому розумінні є юридичні й фізичні особи, діяльність яких пов'язана з використанням суспільної власності.

Об'єктами ревізії є окремі господарські факти і операції, що формують господарські процеси, вся сукупність яких є господарською діяльністю певного суб'єкта.

Обстеження – ознайомлення зі станом підконтрольного об'єкта на місці, зокрема, зі станом складського господарства, використанням виробничих потужностей, охороною праці й технікою безпеки.

Обсяг ревізії – це трудомісткість контрольно-ревізійних дій, яка вимірюється товарооборотом, виробництвом, кількістю підприємств, кількістю справ (папок) документів тощо.

Огляд (щодо контролю якості) (Review (in relation to quality control)) – оцінка якості виконаної роботи та висновків, яких дійшли інші особи.

Опублікована фінансова інформація (Published financial information) – загальнодоступна фінансова інформація суб'єкта господарювання або об'єкта придбання чи об'єкта вибуття.

Основний предмет перевірки (Underlying subject matter) – процес, який вимірюють або оцінюють, застосовуючи певні критерії.

Перевірка державних закупівель полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі та проводиться органом державного фінансового контролю на всіх стадіях державних закупівель. Результати перевірки державних закупівель викладаються в акті.

Періодичний контроль – це перевірка за визначений звітний період за даними планів, кошторисів, норм і нормативів, первинних документів, звітів, записами в облікових регістрах й інших джерелах. Задача такої перевірки – установити, чи дотримуються вимоги податкового законодавства, чи сплачуються вчасно і повною мірою податки, а також розкрити порушення і вжити заходів до їх усунення.

План ревізії – це документ, в якому вказується перелік контрольно-ревізійних робіт, які необхідно виконати, кількість часу, спосіб ревізії, дата початку і закінчення конкретної роботи та виконавці.

Планова виїзна ревізія – це ревізія у підконтрольних установах, яка передбачена у плані роботи органу державного фінансового контролю і проводиться за місцезнаходженням такої юридичної особи чи за місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така планова виїзна ревізія. Проводять таку ревізію не частіше одного разу на рік. Тривалість планової виїзної ревізії не повинна перевищувати 30 робочих днів.

Позапланова виїзна ревізія – це ревізія, яка не передбачена в планах роботи органу державного фінансового контролю і проводиться за наявності хоча б однієї з обставин:

скасування результатів відповідної ревізії; потреба у перевірці відомостей; проводиться реорганізація або ліквідація підконтрольної установи; у разі надходження доручень щодо проведення ревізій від вищестоящих органів державної влади; у разі, коли вищестоящий орган державного фінансового контролю перевіряє складені акти ревізій нищестоящого органу державного фінансового контролю. Позапланова ревізія не може проводитися частіше одного разу на квартал. Тривалість позапланової виїзної ревізії не повинна перевищувати 15 робочих днів.

Помилка (Error) – ненавмисне викривлення у фінансовій звітності, включаючи пропуск суми або розкриття інформації.

Пояснення в ревізії – це письмовий документ конкретної особи, що складений у підтвердження певного факту. У поясненні повинно бути зазначено: чому особа діяла таким чином; які були причини такого вчинку; за чиєю ініціативою це відбувалось

Предмет контролю – це набір запитань і критеріїв, згідно яких організують контроль.

Предметом господарського контролю є : 1) процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання суспільно необхідного продукту, а також власність як матеріальна основа всіх цих стадій матеріального виробництва; 2) у більш конкретному значенні є господарські й фінансові операції та процеси суб'єктів господарювання, які розглядаються з погляду законності, достовірності, доцільності й економічної ефективності, збереження власності, правильності формування й використання власного капіталу.

Прогнозна фінансова інформація (Prospective financial information) – фінансова інформація, що ґрунтується на припущеннях про події, які можуть відбутися в майбутньому, та про можливі дії суб'єкта господарювання. Може мати форму прогнозу, перспективної оцінки або їх поєднання.

Професійне судження (Professional judgment) – застосування необхідних навичок, знань і досвіду в контексті вимог стандартів аудиту, бухгалтерського обліку та професійної етики при прийнятті обґрунтованих рішень щодо плану дій, які є прийнятними за обставин завдання з аудиту.

Професійний бухгалтер² (Professional accountant) – фізична особа, яка є членом організації МФБ.

Професійний практикуючий бухгалтер³ (Professional accountant in public practice) – професійний бухгалтер незалежно від класифікації обов'язків (наприклад, аудит, податкова сфера чи консультаційні послуги) у фірмі, що надає професійні послуги. Цей термін також використовують стосовно фірми професійних практикуючих бухгалтерів.

Професійний скептицизм (Professional skepticism) – ставлення, що поєднує допитливість, уважність до обставин, які можуть вказувати на можливе викривлення внаслідок помилки або шахрайства, та критичну оцінку доказів.

Ревізійний процес – це ряд послідовних етапів (стадій) перевірки. Він містить підготовку до ревізії, співставлення її програми, планування і організацію інвентаризацій та контрольної-ревізійної роботи на об'єкті ревізії, перевірку стану господарства, документальну перевірку операцій та облікових даних.

² Як визначено в Кодексі етики професійних бухгалтерів РМСЕПБ.

³ Як визначено в Кодексі етики професійних бухгалтерів РМСЕПБ.

Ревізійні версії – це логічне обґрунтування припущення про зовнішні та внутрішні зв'язки в операції, що вивчається, про характер та сутність взаємовідносин між ними.

Ревізія – це метод документального контролю фінансово-господарської діяльності підприємства за дотриманням законодавства з фінансових питань; достовірності обліку та звітності; спосіб документального виявлення недочетів, розтрат, привласнення коштів і матеріальних цінностей; попередження фінансових зловживань.

Ревізія виробничої і фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур, виконання бюджетів і кошторисів бюджетних установ як форма контролю представляє собою систему контрольних дій, які здійснюються за дорученням керівника вищестоящої організації або органу управління ревізійною групою, або ревізором стосовно господарсько-фінансової діяльності підвідомчих підприємств та організацій, і під час яких установлюються законність, достовірність, економічна обґрунтованість і доцільність проведених господарських операцій, а також правомірність дій посадових осіб, які брали участь в їх здійсненні.

Ревізор – це: 1) посадова особа вищестоящої організації, діяльність якої полягає: у дослідженні документально відображених господарських операцій; у роботі в основному над задокументованими фактами та записами в облікових регістрах; у використанні та застосуванні під час ревізії знань в області бухгалтерського обліку, економіки, фінансів, статистики, планування, а також спеціальних способів та прийомів, якими він володіє як спеціаліст-ревізор; 2) фахівець, який має відповідну освіту і, як правило, є посадовою особою, яка володіє прийомами і способами вивчення документально зафіксованих фактів, реєстрів бухгалтерського обліку, аналізу господарської діяльності.

Ревізуємий період – це період діяльності підприємства від закінчення попередньої ревізії до початку поточної. Кожна наступна ревізія повинна охоплювати період починаючи з моменту закінчення минулої.

Систематизована перевірка – розгляд документів за економічно однорідними господарськими операціями у розрізі окремих ділянок.

Сітьове планування – це сума прийомів і способів, що дозволяють на основі застосування сітьових графіків (моделей) раціонально здійснювати планування, організацію, координацію і контроль будь-яких робіт.

Слідство як форма контролю являє собою процесуальні дії, у ході яких установлюється провина відповідальних посадових, службових осіб у здійсненні тих чи інших порушень, пов'язаних з присвоєнням матеріальних цінностей, безгосподарністю, службовими зловживаннями.

Службове розслідування – це форма контролю дотримання працівниками підприємств, організацій службових обов'язків, а також нормативно-правових актів, які регулюють виробничі відносини.

Суб'єкт матеріальної відповідальності – це працівник, який знаходиться у трудових відносинах з підприємством, якому заподіяна шкода.

Суб'єктами контролю є органи чи особа, наділені правом (чи уповноважені) здійснювати функції і процедури контролю. Тобто, *суб'єкт* – це той, хто здійснює контроль.

Суб'єктами ревізії є працівники державного фінансового контролю, які здійснюють ревізію (перевірку).

Супутні послуги (Related services) – послуги, які включають узгоджені процедури та компіляцію інформації.

Тематична перевірка – це 1) вивчення однієї або кількох сторін діяльності підконтрольного об'єкта; 2) форма контролю окремих сторін чи тематичних питань фінансово-господарської діяльності підприємств та організацій.

Технічний контроль – це: 1) діяльність, яка включає проведення вимірювань, перевірок, випробувань однієї чи декількох характеристик продукту або перебігу процесу з метою визначення їх відповідності встановленим вимогам; 2) перевірка відповідності об'єкта (продукції або процесу, від якого залежить її якість) встановленим технічним вимогам.

Технічні засоби в ревізії – це сукупність технічного обладнання, яке застосовується в процесі організації і проведення ревізії для збору, реєстрації, та вивчення документів, записів, облікових реєстрів, звітності тощо.

Тривалість ревізії – це кількість днів, що відводяться на ревізію із зазначенням термінів її початку та завершення (але не більше 30 днів). Час проведення ревізії визначають в залежності від обсягу ревізії, кількості і кваліфікації ревізорів.

Учасники ревізії – це окремі особи або їх групи, які в тій чи іншій мірі беруть участь у здійсненні контрольно-ревізійного процесу.

Фактична перевірка означає переконатися, що операції, які відображені в документах, дійсно мали місце;

Фактичний контроль – це вартісний контроль, який реалізується за допомогою фінансових інститутів, зумовлених товарно-грошовими відносинами.

Фінансова звітність (Financial statements) – структуроване подання історичної фінансової інформації, включаючи відповідні примітки, яке призначене для інформування про економічні ресурси або зобов'язання суб'єкта господарювання на певний момент часу або про зміни у них за період часу відповідно до концептуальної основи фінансового звітування. Відповідні примітки складаються, як правило, зі стислого викладу значущих облікових політик та іншої пояснювальної інформації. Термін «фінансова звітність» означає, як правило, повний комплект фінансових звітів, визначений вимогами застосовної концептуальної основи фінансового звітування, але також може означати окремий фінансовий звіт.

Фінансовий контроль – це: 1) перевірка фінансових і інших, пов'язаних із ними питань діяльності суб'єктів господарювання; 2) один із видів фінансової діяльності держави з перевірки суб'єктів господарювання всіх форм власності шляхом застосування встановлених чинним законодавством методів контрольної діяльності для виявлення недоліків у фінансовій звітності підприємств, установ, організацій в процесі створення, розподілу, використання грошових фондів.

Формальна перевірка – визначення ступені правильності складання документів.

Хронологічна перевірка – розгляд документів за датами (днями, місяцями), за порядком розміщення документів у папках, меморіальних ордерах, звітах, зведених накопичувальних відомостях.

Ціль контролю (Control objective) – мета або призначення певного аспекту заходів контролю. Цілі контролю пов’язані з ризиками, на зменшення яких спрямовані заходи контролю.

Чинники ризику шахрайства (Fraud risk factors) – події чи умови, які свідчать про мотив або тиск щодо скоєння шахрайства, або надають можливість скоїти шахрайство.

Шахрайство (Fraud) – навмисна дія однієї особи або кількох осіб, які належать до управлінського персоналу, тих, кого наділено найвищими повноваженнями, працівників або третіх сторін із застосуванням омани для отримання неправомірної або незаконної вигоди.

Шахрайство під час фінансового звітування (Fraudulent financial reporting) – навмисні викривлення, включаючи пропуск сум або розкриття інформації у фінансовій звітності, з метою введення в оману користувачів фінансової звітності.

Юридична перевірка означає визначити відповідальність відображених у документах господарських операцій чинному законодавству.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Аудит : навч. посіб. / [С.І. Дерев'янка, Н.П. Кузик, С.О. Олійник та ін.]. Київ, 2016. 380с.
2. Аудит : підручник / [О.А.Петрик,В.О. Зотов, Б.В. Кудрицькийтаін.] /за заг. ред.О.А. Петрик. Київ, 2015. 498с.
3. Баранова А.О., Наумова Т.А., Кашперська А.І. Аудит : навч. Посіб. Х. : ХДУХТ, 2017. 246 с.
4. Бюджетний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.01.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
5. Виноградова М.О., Жидєєва Л.І. Аудит : навч. посіб. Київ,2014. 654с.
6. Дем'янишин В. Г., Погріщук Г. Б. Бюджетний менеджмент: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина. Тернопіль, 2017. С. 373.
7. Державна аудиторська служба України. URL: <https://dasu.gov.ua/>
8. Державний фінансовий контроль у публічному управлінні : навч. посібн. / [В.М. Русіна, Б.С. Шулюк та ін.]. Тернопіль, 2018. 214 с.
9. Дікань Л.В., Чечетова Н.Ф., Синюгіна Н.В. Контроль і ревізія: навч. посіб. Харків. 2009. 256 с.
10. Жидєєва Л. І., Колісник О. П., Салямон-Міхеєва К. Д. Аудит : навч. посіб. Ірпінь, 2019. 312 с.
11. Загальні моральні принципи професійної діяльності працівників державної контрольно-ревізійної служби (Кодекс етики).URL: <http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/uk/publish/article/57380;jsessionid=1E1BEC7729FA38EBD53F0C44C05167EF.app1>
12. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.08.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
13. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-Х-ІІ(знаступнимизмінамитадоповненнями//ВідомостіВерховноїрадиУкраїни (ВВР), 1993, № 23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12#Text>
14. Закон України «Про державну службу» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 23.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
15. Закон України «Про електронні довірчі послуги» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 45, ст. 400, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.08.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

16. Закон України «Про запобігання корупції» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 24.09.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

17. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2007, № 29, ст.389), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 14.08.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

18. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993 р., № 13, ст. 110, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 03.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>

19. Класифікація державного фінансового контролю: проблеми побудови та напрямки вдосконалення / Т. А. Жадан та ін. // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики = Financial and creditactivity: problems of the oryandpractice*. Харків. 2019. Т. 1, № 28. С. 344-353.

20. Кримінальний процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 08.08.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

21. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (Включаючи Міжнародні стандарти незалежності), видання 2018 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/kodex_et.pdf

22. Міжнародні стандарти аудиту. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 року. Частина I, Частина II, Частина III*. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-audit>

23. Никонович М.О., Редько К.О. Аудит : підручник / за ред. Є.В. Мниха. Київ, 2014. 747 с.

24. Піхоцький В. Зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю та можливість його використання в Україні. *Економіст*. 2016. № 1. С. 31-34.

25. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.08.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

26. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879, зареєстроване в Мін'юсті України 30.10.2014 р.,(із змінами і доповненнями), поточна редакція від 04.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

27. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну фіскальну службу України» від 21.05.2014 року № 236, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 27.09.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>

28. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну фіскальну службу України» від 21.05.2014 року № 236, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 27.09.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>

29. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби» від 18.12.2018 року № 1200, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 27.09.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2018-%D0%BF#Text>

30. Урядовий портал. *Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/usi-pitannya-po-e-poslugam/sho-tak-elektronnij-cifrovij-pidpis-esp>

Навчальне видання

Лучко Михайло Романович
Шестерняк Марія Михайлівна

Методичні рекомендації
для проведення практичних занять, самостійної та
індивідуальної роботи студентів освітньо-професійної підготовки
бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
з дисципліни

«Контроль та аудит»

Укладачі: Лучко М.Р., Шестерняк М.М.

Відповідальний за випуск: доктор економічних наук, професор М.Р. Лучко

Підписано до друку 25.01.2022 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 22-125
Умов.-друк. арк.3,5 Обл.-вид. арк.3,1
Тираж 30 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 8 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net